

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 328
Субота, 12 април 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ТО ЈЕ УЦЕНА,
ГОРДОНЕ! ИПАК,
ДОЗВОЛИКУ ДА
ПОВЕДЕТЕ ТЕ МАН-
ГУПЧИКЕ НА ПРОБНИ
ЛЕТ... АЛИ, АКО СЕ
МА ШТА ДОГОДИ...

НЕ БРИНИТЕ...
НИШТА СЕ НЕЋЕ
ДОГОДИТИ
И... ХВАЛА
ВАМ!

ЗАРАВО, ДЕЦО!
ДОНОСИМ ВАМ
РАДОСНУ ВЕСТ!
СТАРИ ПЕНИНГ-
ТОН ПОЗИВА ВАС
НА ПРОБНИ
ЛЕТ!

НЕ ШАЛИ-
ТЕ СЕ,
ФЛАШЕ?

ЈЕ Л' ТО СТА-
РИ О'КЕ ДА
НАМ ПЛАТИ
ШТО НАМ ЈЕ
УНИШТИО
РАКЕТУ?

ЦИГУРАН САМ ДА ЈЕ ТО
ВАШЕ ДЕЛО, ФЛАШЕ...
ПРИХВАТАМО СА
ОДУШЕВРЕ-
ЊЕМ!

ОХ! ОХ!
ЛЕТЕЋЕМО
НА ПРАВОЈ
РАКЕТИ!

ОВО ЈЕ ПРИЛИКА О
КАКВОЈ СМО САЊА-
ЛИ! ПЛАНОВЕ РАКЕТЕ
СМО ПРОУЧИЛИ!
КАД БУДЕМО УЗЛЕ-
ТЕЛИ УВРЕБАЋЕ-
МО ТРЕНУТАК
И...

...ДОЧЕПАТИ
СЕ КОМАНДИ!
А ОНДА...
У СВЕМИР!

ЛЕТЕО САМ ДОСАД 70 ПУТА...
АЛИ НИКАД НИСАМ БИО ОВО-
ЛИКО УЗБУЊЕН! ЈЕ ЛИ
СВЕ СПРЕМНО? ЗАШТО
НЕМА ВАШИХ
ПРИЈАТЕЉА?

ЕВО ИХ,
ДОЛАЗЕ!
МОЖЕМО
СЕ УКРЦА-
ТИ!

АДДЕ! УЛАЗИТЕ!
КРЕЋЕМО ОДМАХ...
ЗАУЗИМАЈТЕ
МЕСТА!

АХ! И СТАРИ
ПЕНИНГТОН
ЈЕ ТУ! БИЋЕ
ГУЖВЕ!

УЛАЗИТЕ!
УЛАЗИТЕ!
ТРЕБА ДА...
БИЈЕ
ТИ!?

ОЧЕ!
НИСАМ
ЗНАО
ДА ЋЕШ
И ТИ...

ЛЕПО,
ЦИНЕ!
УДРУЖИО
СИ СЕ ПРОТИВ
МЕНЕ С ТИМ
МАНГУ-
ПИМА!

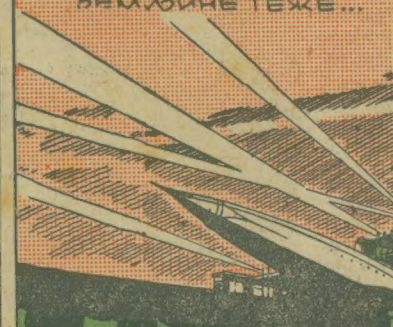
ОЧЕ, НЕЋЕШ
МЕ ВАЈУДА
ВРАТИТИ?
МОРАМ
ДА ИДЕМ!
МОРАМ!

ЗАУЗМИ СВОЈЕ МЕСТО!
РАСПРАВИКЕ-
МО СЕ КАД СЕ
ВРАТИМО! ДА
...ДА
ОЧЕ!

РАКЕТА, БЛИСТАВИ
ЦЕЛИЧНИ ЦИЛИНДАР,
СПРЕМНА ЈЕ ДА ПОЛЕ-
ТИ И ОПРОБА СВОЈУ
СНАГУ ПРОТИВ ОКОВА
ЗЕМЉИНЕ ТЕЖЕ...

ДВА ОДРАСЛА
ЧОВЕКА
И ПЕТ ДЕЧА-
КА ГОТОВО
НЕ ДИШУ

ОВЕ ХИПНОТИЧКЕ
МАШИНЕ ИЗНАД ГЛА-
ВА ОМОГУКИЈЕ НАМ
ДА ИЗДРУЖИМО ПОТРЕС
ПРИ УЗЛЕТАЊУ.

АУТОМАТСКИ КОНТРОЛНИ
УРЕЂАЈИ СУ ПОДЕШЕНИ.
УЗЛЕТЕЋЕМО НА 800
КИЛОМЕТАРА, ТРИ ПУТА
ЋЕМО ОБЛЕТЕТИ ЗЕМЉУ
И ВРАТИТИ СЕ!

УКЉУЧУЈЕМ
ХИПНО-
ТИЧКЕ МА-
ШИНЕ!

КРЕЋЕМО...
ОХ, ВОЛЕО
БИХ ДА ЗА-
ИСТА ЛЕТИ-
МО У СВЕ-
МИР!

МОЖДА ЋЕ
СЕ ВИЛИ,
И ТО ДО-
ГОДИТИ...

У овом броју:

- ИСТОРИЈА СЕЊА
- МИЛИЈАРДЕ ПОД ВОДОМ
- ОЧИ У ОЧИ СА АЈКУЛОМ
- БРИСЕЛСКА ИЗЛОЖБА
- СТРИПОВИ:
Хајдук Станко — Паја — Флаш Гордон — Мики — Плутон — Незнани еитес — Пери — Томахаек и прича у сликама Од Икара до ракете

47/9

КРОЗ ИСТОРИЈУ НАШИХ ГРАДОВА

СТАРИ СЕЊ

Дуж Хрватског Приморја, од Ријеке до ушћа Зрмале, налази се неколико старих градова, који су и историји одиграли значајну улогу и били браници хрватске земље против напада с мора и копна. Њихови грађани ратовали су и као поморци и као војници далеко од својих домаћих огњишта. Поред Бафра, Сења, Карлобага и других места на Приморју водиле су се поморске битке, у којима су учествовале флоте Венеције, Шпаније, Француске и Енглеске. У XVIII веку Бафра, Сења и Карлобаг били су слободне луке, као Трст и Ријека. У њих су долазили бродови из свих лука Средоземног Мора и Леванта; ту су била развијена бродоградилшта, у којима су се градили нави и фрегате, тада највећи трговачки бродови. Од свих тих градова, од давнине најчешће је био Сења, један од најстаријих градова у нашој земљи, чији се постанак ставља у V век пре наше ере.

Јам познати онај посуда већ од старине силан на оружју Сењ, богатством једнако јак — каже се у једној латинској песми коју је испевао почетком 18. века Павле Ритер-Витезовић, родом Сењанин, чувени хрватски историчар и књижевник. На илирском језику, „Сениа“ је значило „Старо место“. Сењ се налазио у илирској покрајини Либурији, а сами Илيري сматрали су га прастарим насељем. Помиње га у својим списима грчки географ Птоломеј; о њему говори и римски природословац Плиније. На чувеној Плигинерој табули, старој римској географској карти, Сењ је означен с две куле, а поред тога стоји натпис: пор(тус) Сениа, „што указује на велику важност и вредност Сења као пристаништа“. Сењ је био полазна тачка војног похода који је цар Октавијан предузео против Јапона, а од истог цара добио је и грађанска права. Град је лежао на изласку чувеног „Војног друма“, којим су се у римско време и у раном Средњем веку кретале све војске и сва трговина из унутрашњости према Приморју.

У Средњем веку Сењ је био утврђени лучки град. Припадао је хрватско-угарском краљу, али више од два века његови стварни господари били су моћни крчки кнезови (Франкопани). Грађани су уживали пољности, које су им потврђивали владари, и имали су своју управу. Но, често су морали да трпе насиља својих господара и да се упорно боре за своја древна грађанска права.

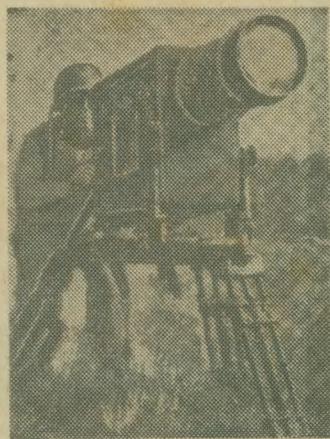
Кад су Хрватској на Јадранском Мору остале само две луке — Сењ и Омишљак на острву Крку — Сењ је добио још већи значај. Он је представљао једину излазну тачку хрватских земаља на море. Тада је и сењска трговина нагло порасла и у сењској луци могли су се видети бродови из свих средоземних лука. Путници из Средње и Северне Европе који нису водили на Венецију и Бенову отискивали су се на Левант из сењске луке. Из унутрашњости Хрватске „Војни друм“ је водио од Загреба преко Топуског и Модруша у Сењ. Током XV века, кроз Сењ је пролазио и већи број старе српске средњовековне властеле, која је бежала испред Турака и тражила помоћ и уточиште на двору хрватско-угарских краљева. Кроз Сењ су прошла, на путу из Дубровника, и браћа Краљевића Марјка.

Све до краја XV века Сењ је углавном живео од своје развијене трговине. Из Сења се извозило дрво за градњу бродова, сечено у велебитским шумама, које су се тада простирале и на приморској страни; затим жито, месо, кожа, а увозило се сукно, свила, разни метали и со. У то време Сењани су сматрани за најбогатије грађане у хрватској краљевини. У Сењу је живело и много странаца — трговаца, највише Млечана и Анконаца, који су ту имали своје конзуле. У сењском бродоградилшту градили су се бродови за многе италијанске трговачке градове.

МАЛЕ ЗАНИМАВИСТИ

КАМЕРА СА ДОМЕТОМ ОД 30 МИЉА

Америчка армија употребљава фотографску камеру са инфрацрвеним зрацима чији домет износи 30 миља. Ова далекометна камера за извешавање може снимати и земљишта и објекте, а помоћу ње војници могу да прате непријатеља и онда кад је мрак, кад је видљив покривен димом или је у магли. Упркос свим овим препрекама, кроз овакву камеру све се може видети.

НАВИКА

Тони је један од многих коња који је у угљенокопима Барнслеј, у Енглеској, колицима довозио угљак до дизалице, а она га затим извлачила на површину. Већ осам година, од својих четрнаест, обавља он овај тежак посао. Остатак својих дана требало је да проведе на лепој фарми удаљеној од рудника само једну миљу. Али, он ту не може

да се скраси. Већ шест пута је ноћу побегао и нашао се пред улазом у окно, тачно у пет сати ујутру, кад рудари почињу посао. Још необичније је то да Тони понекад и дању одјурн са ливаде да би обичао своје бивше „радно место“. Његов чувар Алберт Турнер каже да за педесет година, откако се стара о „пензионисаним“ коњима, није доживео ништа слично, па не зна како да изиђе на крај с Тонијем.

УЗ ПОМОЋ ТРАКТОРА

Један трактор и шест полицајаца једва су успели да извуку из језера Мичиген, у којем је случајно био пао, Џејмс Брукс, америчког колоса и најтежег човека Чикага. Брукс је тежак 203 килограма.

КРОТИТЕЉ БУВА

Адлеј Брукс из града Турквила, скитница по занимању, постао је преконоћ „чуден“ у Америци само зато што је пред судијом за прекршаје, коме је био приведен због скитничења и просјачења, изјавио да је пронашао поступак помоћу кога може да укроти сваку буву у року од 24 часа.

И ОВО ЈЕ РЕКОРД

За недавно гостовање Лоренса Оливијеа у Америци владало је велико интересовање. Тако је на Бродвеју, на црној берзи, једна улазница за фотељу у партер продавана по 65 хиљада динара.

слободне пловидбе и трговине на горњем Јадрану. Првих деценија XVI века он добија нове становнике — ускоке, који су га својим храбрим делима на мору и копну надалеко прославили. Како је Сењ постао и једна од најзначајнијих тачака аустријског одбранбеног система на југоисточним границама државе, у њега се насељавају и Немци, који су својим самовољним поступцима и суровошћу стално изазивали грађане, кршећи њихове старе повластице.

Кад су се Млечани, због трговине, почели споразумевати с Турцима, ови су од њих захтевали да прогоне ускоке. До тог времена ускоци су у походима против Турака сарађивали с Млечанима, нарочито у Кипарском рату. Млечани су сматрали ускоке јединим опасним такмачима на Јадрану, јер поред њих они нису могли да буду његови искључиви господари. Сукоб између ускока и Млечана све се више заоштравао, нарочито кад су Млечани разорили град Карлобаг, претстражу сењску (1592). Они су подијивали немачке генерале који су у царско име долазили у Сењ да испитају ускоке жалбе, док на крају није избила буна, у којој је погинуо злогласни царски генерал Рабата, познат по својој окупацији и попуштању Млечанима.

После Рабатине погибије, на стало је примирје између ускока и Млечана. Међутим, оно није било дугог века, јер су Млечани настојали да по сваку цену униште ускоке. Тако је 1615 године, због ускоког питања, дошло до рата између Аустрије и Венеције, који се претворио у европски рат. У њему су учествовале: Венеција, Аустрија, Холандија, Шпанија и многе немачке државе; за његов исход била је заинтересована сва европска дипломатија; војске је предводило седам европских принчева и неколико најчешћих тадашњих војсковођа, међу њима и Валентинијан. Са свих страна скупљани су плаћеници, међу којима и Турци. Млечани је помагала моћна холандска морнарица; па ипак су они стрели од ускоких напада чак и у својим раскошним палатама.

Ускоци су се у том рату показали неустрашиви и небедиви, мада их је било свега неколико стотина, с лађицама у које је могло да стане највише двадесетак морнара. На патину интервенцију, поведе-

ни су преговори о миру, који су завршени у Мадриду, септембра 1617 године. Аустрија је жртвовала ускоке, које је иначе називала, кад би јој то устребало, „једином тврђавом у држави“. Снагом европске дипломатије, они су истерани из Сења и пресељени у Гацку и Жумберак...

У Сењ је дошла немачка посада, с немачким официрима. Сад је настала дуга борба сењских грађана за своја права, која је трајала више од сто година. Долазило је до честих буна не само против немачке самовоље, него и против градских патриција који су сарађивали с Немцима, жртвујући њима за вољу древна права свога града. Као заступник сењских грађана и бранилац њихових права, нарочито се истакао Павле Ритер-Витезовић. Трагична је судбина Сењанина Метеше Кухачевића, правника и песника, који је, зато што је упорно и смело бранио права свога града и сиромашног народа, невин осуђен на доживотну тамницу. Тамо је, после 26 година тамновања, дочекао помиловање, да мало потом умре као 75-годишњи старац, не угледавши више никад свој родни град.

После великих ратова крајем XVII века, у којима су учествовали и Сењани, нарочито у ослобођењу Либе, они су се поново почели враћати трговини. Њихови велики наоружани бродови запловили су морем, али су исто тако учествовали и у поморским биткама. У рату за такзвану „шпанску баштину“ (1703—1704) учествовала је и сењска морнарица. Она је потукла

француску и тако спасла Трст и Ријеку. Тим поводом је Ритер-Витезовић испевао своју „Сењчицу“. И касније је сењска морнарица постижала успехе у поморским биткама с француским, шпанским и сардинским бродовима.

Године 1778 Сењ је проглашен слободном луком; у његовом бродоградилшту поново су изграђивали велики бродови и сењски трговци имали су право да их наоружавају, да би били сигурнији од гусара. Сењски бродови пловили су по целом Средоземном Мору и одржавали трговачке везе с лукама на Леванту. Последње деценије XVIII и прва половина XIX века претстављају цветно доба сењске поморске трговине, а потом настаје њен пад, изазван наглим развојем Трста и Ријеке, појавом пароброда и отварањем нових железничких путева, који скрећу трговину према Трсту и Ријеци. Па ипак су сењски трговци, 1867, основали прво хрватско паробродарско друштво. Први хрватски пароброд који је из Сења запловио у Јадранско Море звао се „Хрват“.

Али, Сењ више никад није могао да достигне своју ранију поморску снагу, кад су на његовим навалима и фрегатама пловили његови храбри поморци. Постепено је замирала и трговина, а славна прошлост Сења и распадање његових старих трговачких и поморских породица нашли су свој уметнички одраз у делима најпознатијих и најбољих хрватских књижевника — Аутуста Шеное, Силвија Страхимира Крањчевића, Вјенцеслава Нормана и других.

„Троструки поглед“ код птица

Вид код птица је много бољи и оштрији него код човека. Птице грабљивице, на пример, имају за то да захвате необичног саставу својих очних дупља. Свако око код грабљивице има две очне дупље: централну материје жуће или црвене боје и периферну. Тако оне могу да осмању једно место из три правца истовремено. То је такозвани „троструки поглед“ или „поглед у три правца“. Најчудновијим је рад микроскопски ситних делова у њиховој мрежњачи. То су силе. Свако око код грабљивице има две очне дупље: централну материје жуће или црвене боје и периферну. Тако оне могу да осмању једно место из три правца истовремено. То је такозвани „троструки поглед“ или „поглед у три правца“.

ВОЛЕ ДА ЧИТАЈУ

У Сједињеним Америчким Државама сваког дана се троши огромна сума новца на новине — просечно 3,683.000 долара. У току дана прода се више примерака новина него паклица цигарета, боца млека или хлеба.

ДУГ ПУТ

Научници су израчунали да је потребно око педесет милиона година да би топлота из Сунчевог језгра избила на површину.

спасао сигурне смрти. Тешко повређени Астор остао је да лежи недалеко од места судара, а санке су наставиле пут и сурвале се у провалију.

КРОЗ живот и школу

НАУЧИТЕ

макар нешто
«бакој дана...

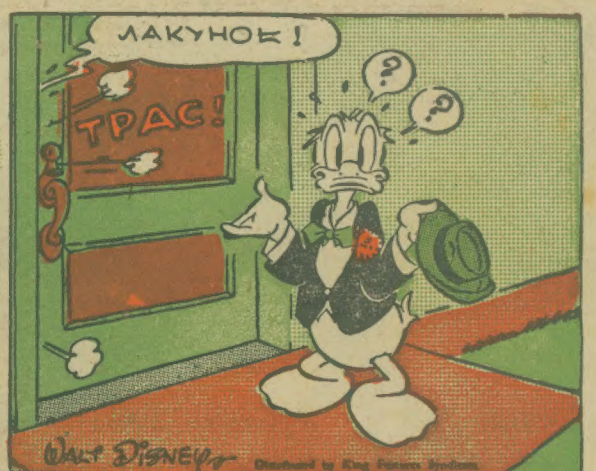
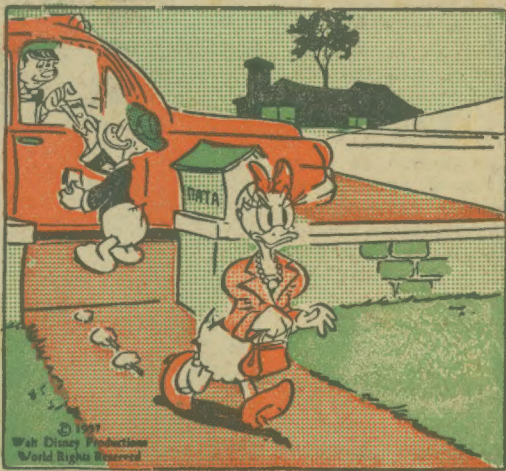
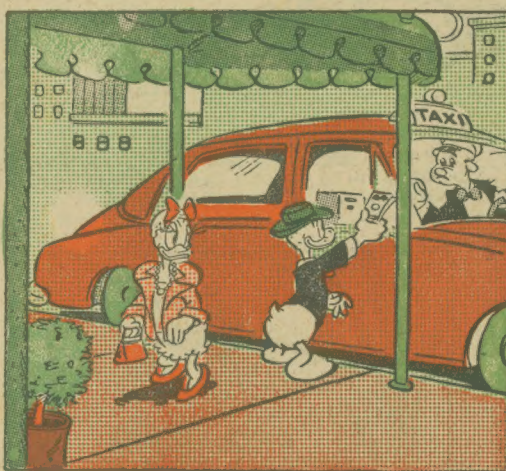
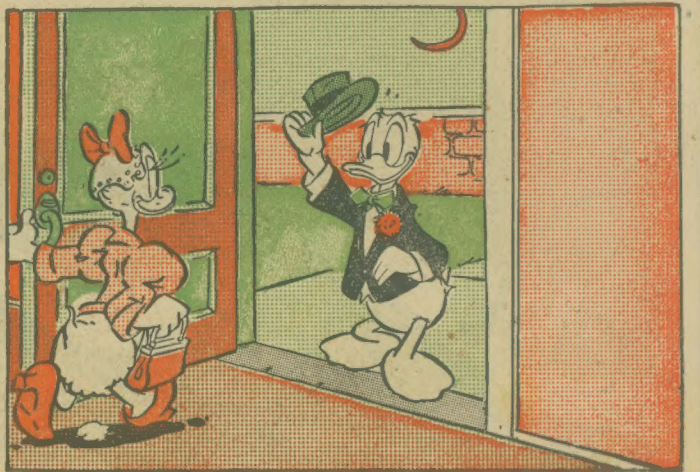
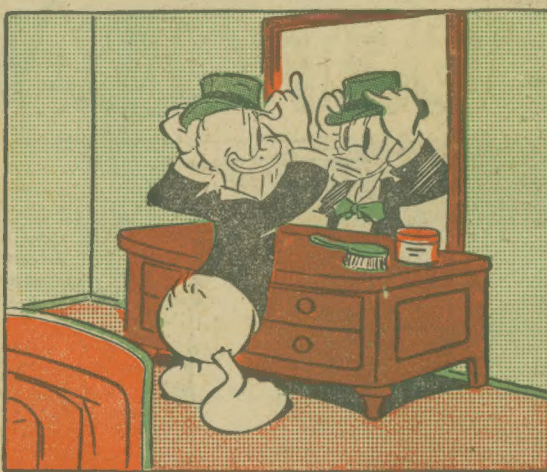
Вил Дурант, амерички педагог и књижевник, написао је више заглажених дела. Када је уредник америчког часописа „Ова недеља“ замолио да неке своје мисли изнесе на његовим страницама, Дурант је за тренутак заборавио да је филозоф и историчар и проговорио је као — деда. Девет савета које је овде изнео написао је за своје троје унучади:

- 1) Почните дан чистоћом. Нека вам спаваћа соба увек буде беспрекорно чиста.
- 2) Пре него што ујутру изиђете из своје собе, рубље и одело оставите у орман.
- 3) Облачите се чисто и уредно. Људи ће вас ценити по ономе што виде — док вас добро не упознају, а њихово мишљење о вама свакако ће утицати на ваш успех и на ваше задовољство.
- 4) У живот своје породице и заједнице свакодневно улазите с добрим расположењем; истичите што мање своје невоље, а што више своје радости.
- 5) Не говорите док други говори. Дискутујте, али се не препирите. Прихватите сваку истину коју други изнесе нако се разликује од вашег схватања.
- 6) Будите срдачни и пажљиви према свима, нарочито према онима који вам се супротстављају.
- 7) Смањите до крајности чи тање, слушање и посматрање онога што је намењено незрелим умовима. Мозак се формира по ономе чиме га кликујте. Не дозволите да ваш мозак постане корпа за отпатке.
- 8) Научите макар нешто сваког дана; док учите ви и растете.
- 9) Спољашњу скромност употпуните унутарњим поносом. Ако сте скромни, људи ће се с вама много срдачније опходити, а понос ће вас потстицати да избегнете подлост, кукавичлук и лењост.

ЗИМСКА НОЋ

На први поглед, овај цртеж је тежак, али у самој ствари он је врло лак. Покушајте да га прецртате, па ћете се брзо уверити да је тако.

»ИСТРАЖИВАЧИ« АТМОСФЕРЕ

После пуштања вештачких Земљиних сателита научници су дошли до закључка да такозване метеоролошке ракете не представљају велику добит, нарочито ако не прелазе висину од 200 км. Међутим, 125 метеоролошких ракета које су совјетски научници изабацили или ће изабаци у току Међународне геофизичке године, ипак ће дати драгоцену обавештења. Ове метеоролошке „сонде“ испитиваће пространу и сасвим мало познату област која се налази изнад атмосферског слоја.

Совјетска испитивања врше се са четири базе: прва, из

које ће се изабаци 25 ракета, налази се на острву Хејс, на Арктику, друга је на „средњој надморској висини“ у Совјетском Савезу и са ње ће узлетети 40 ракета, трећа је на броду „Об“ (30 ракета), а четврта се налази на Антарктику, у совјетској бази Мирниј из које ће узлетети 30 ракета. Ова испитивања треба да омогуће да се добије нека врста профила атмосфере.

Поред совјетских, и научници других земаља послаће из разних база извесан број ракета. Постоји оправдана нада да ће крајем ове године гасовити слој око наше земље најзад открити своје „тајне“.

ШТА ЈЕ АЗБЕСТ?

Азбест је, уствари, влакнаста врста минерала амфибола и серпентина. Серпентински азбест састављен је од дугих влакана, зеленастих или белих, танких као свила или памук и са овиластим сјајем. Влакна су савијљива и могу се „чешљати“ као вуна. И амфиболски азбест има танка и фина влакна, беле, зеленкасте или плавичасте боје.

Због својих физичких особина — савијљивости влакана, која се могу прести и плести, и

отпорности према ватри — азбест има широку примену. Он се употребљава за израду ватрогасне опреме, за позоришне завесе, за ватросталне мрежице код плинских светилки, за заштиту од ватре и електричне струје, за разне филтере, за облагање аутомобилских кочница код бродских турбина и млазних мотора, у електронци, хемиској индустрији, грађевинарству и... тешко би било набројати где је све „линуу вивум“ нашао примену.

ПУСТА ЗЕМЉА

Мала осамљена кућа усред пусте бескрајне земље. Једино живо биће које се види на слици јесте магаре. То је честа слика у свим равницама. Нема ту ништа необично, али је карактеристично за овакве крајеве. Људи који живе у планинама видеће на овој слици и другу страну природе — њима непознат живот у њој. Вероватно само због те карактеристичности једнога предела фотограф Тони Дел Тин из Италије пренео је тај приказ на хартију и назвао га: Пуста земља.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

СЕЛО КУНЕАЗ, НАВШЕ
ЈЕ У ИТАЛИЈИ ОНО ЛЕЖИ НА
ВИСИНИ ОД 2049 МЕТРА

ЛЕДИ ХЕНИЦ

ЧУВЕНА ЕНГЛЕСКА ЛЕПОТИЦА
ИМАЛА ЈЕ ТАКО ЈАКУ
АЛЕРГИЈУ ПРЕМА РУКАМА
ДА ЈЕ ОД ДОДИРА РУЖИ
НЕ ЛАТИЦЕ ДОБИЈА
ЛА ПЛИКОВЕ НА КОЖИ

СПОМЕНИК МРТВОМ ДРЕВУ

ДЕО ГРАНЕ КОЈА
ЈЕ ИЗРАСЛА ОКО
ЕЛЕКТРИЧНЕ ЖИЦЕ
ОСТАВЉЕН ЈЕ ДА
ВИСИ С ЈЕ ПОШТО
ЈЕ САМО ДРВО БИЛО
ПОГЕЧЕНО
У БЛИЗИНИ
РЕДНОРА (САД)

КЛУЧ ОД БАСТИЈЕ

ПОКЛОНИО ЈЕ АДАФЕЈЕТ ЧОРЛУ
ВАШИНГТОНУ И ОН ЈЕ ОТАДА
ЧУВА У ВАШИНГТОНОВОЈ КУКИ
ПРЕТВОРЕНОЈ У МУЗЕЈ, НА
МОНТ ВЕРНОНУ

ЗАШТО НЕ ЗОВЕ СЕ ЈЕДАН ГРАД НА РЕЦИ МИСИСИПИ

2 КУКЕ

САГРАЂЕНЕ НА МОСТУ ПРЕКО
РЕКЕ НАБ У КРОЗНАХУ, НЕМАЧКА,
ПРЕ 500 ГОДИНА, И ДАНАС
СУ НАСТАЊЕНЕ

ЊУФАУНДЛЕНДСКИ ПСИ

ПОРЕКЛОМ СУ
ИЗ
ПОРТУГАЛИЈЕ

ГРОФ ГВИДОГВЕРА IV

ИЗ КАСЕНТИНА У ИТАЛИЈИ
САГРАДИО ЈЕ 500 ЗАМКОВА ДА
БИ СВАКОМ ОД СВОЈЕ ПЕТОРИЦЕ
ВИНОВА МОГАО ДА ЗАВЕШТА ПО
100 ДВОРАЦА

Трајом »дуба«

У ском планинском
стазом успињали
смо се ивицом
Великог Кланца
код Алма-Ате, —
почео је своју
причу совјетски природњак
Звјеров — кад мој водич, над-
зорник шума Казакпај, рече
показујући широким покретом
руке снежно поље:
— Пре десет година видео
сам овде трагове дива.
— А самог дива ниси срео?
— заинтересовах се ја.
— Не. Он је невидљив ...
само трагове оставља, — увере-
но одговори мој сапутник.

Дуго смо затим јахали ђутке.
Размишљао сам о многим
чланцима које сам прочитао о
загонетном становнику хима-
лајског горја, такозваном снеж-
ном човеку, и питао се да
није Казакпај којим чудом ви-
део његове трагове. Из раз-
мишљања ме је пргао мој во-
дич нагло зауставивши коња.
— Медвед, — прошапутао је
скидајући пушку с рамена.
Испред нас, избиши из јед-
ног малог побочног кланца, ге-

отвор другу шапу, али ју је од
мах, жалосно цвиљећи, извукао
— такође обливену крвљу.

Медвед више није било до
лова. Дуго је седео и, ослања-
јући се леђима на један ка-
мен, лизао ране. Затим се ус-
правио на задње шапе...

Поново су глодари почели
да криче: планинском патином
корачао је медвед, а они су
бежали пред њим. Ране на
предњим шапама нису му до-
звољавале да иде четвороно-
шке. Прешавши преко великог
снежног поља, нестао је иза

камења. За њим је, на снегу,
остао низ јасних двоструких
трагова, какве за собом остав-
љају само двоношци.

— Па, личи ли ти ово на
трагове дива? — запитао сам
водича.

Казакпај је збуњено раши-
рио руке...

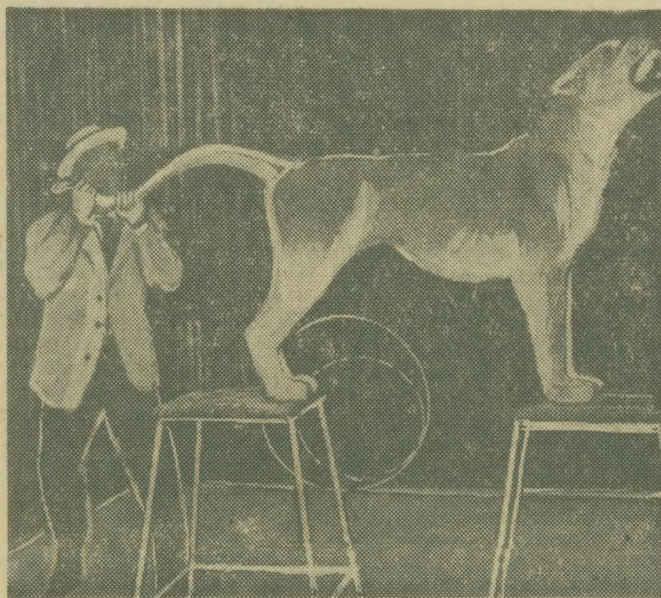
Касније сам дознао да је у
неком зоолошком врту један
медвед неколико седмица и-
шао на задњим шапама, пошто
су му предње шапе изуједати
његови „суседи по кавезу“ —
тигрови.

»Прождрљиви« комичар

Француз Жан Маркони, по-
знати комичар светске класе,
коме пљеска публика многих
земаља по позориштима и би-
оскопским дворанама, (па чак
и пред телевизијским екрани-
ма) увесељава сада публику
готово три месеца, из вечери
у вече, једном својом новом
и необичном улогом, у којој,
веровали или не, „прождире“
лавове.

Уствари, популарни коми-
чар игра главну улогу укроти-
теља лавова у скечу који се
зове „Силом укротитељ“. Мар-
кони мора да се толико раз-
бесни на своју партнерку, у

овом случају лавицу „Саиду“
из једног париског циркуса,
да је у једном тренутку гнев-
ва шчепа за реп и почне да
га гризе, али тако да публика
у гледалишту не само чује за
вијање ове крволочне звери,
већ чује и крикање кошчица
у репу. Да би ова сцена била
што уверљивија, сјајно дре-
сирана Саида, „потврђује“ три-
лење болова повременим ур-
ликањем... Разуме се да је
у овом скечу, за који веле
да публику доводи до урне-
бесног смеха, — посредни из-
врсна дресура ове животиње,
у којој уопште није учество-
вао Маркони.

Последње ушочишће

Неки мисле да је убијен и
последњи буфало, како Аме-
риканци називају бизоне. Ме-
ђутим, треба посетити Оклахо-
му и уверити се да у плани-
нама Викиа живи ова дивљач
у природном стању, заштиће-
на од пропадања.

Сваке године у децембру
почиње окупљање бизона, око
хиљаду грла укупно, ради жи-
госања младих и вакцинасања
против болести. Жигосање се
врши да би се имала евиден-
ција о броју бизона.

У овом уочишту дивљег
живота, који је постао нацио-

нални забран 1901 године, жи-
ве и друге животиње: лосови,
срне, антилопе. Али, бизони су
карактеристика овог краја. За
њихово окупљање у забран
потребно је лукавство. Мужја-
ци су опасни толико да их се
и коњи боје с разлогом. Стари
бизони су остављени сами се-
би.

Модерна времена су донела
новину и у сакупљању бизона
у забране. Поред коња, и хе-
ликоптери из оближњих војних
станција много помажу да се
ове животиње истрају из
најзабаченијих делова забрана.

КО ПРАВИ ВЕЋУ ЛАРМУ?

Кен Фејт, инжењер за проучавање звука у Чикагу, пре-
кратио је, изгледа, врло стару полемику између мушкарца
и жена: ко од њих гласније говори? Он је објавио резул-
тат експеримента који се састојао у следећем: измерио је
јачину ларме у једном ресторану где је ручало 250 жена и
опит поновно у ресторану у коме је било 250 мушкарца.
У првом случају инструменти су забележили 75 децибела,
а у другом 66. Кен Фејт тврди да бука на најпрометнијим
раскрсницама Чикага не прелази 75 децибела.

ОЧИ У ОЧИ СА АЈКУЛОМ

тешког сигурно 300 килограма. Као хипнотисан, човек још не може да одвоји поглед од малог стакленог квадрата који је диновско тело већ потпуно испунило. Најзад је дигао поглед и нашао се очи у очи са ајкулом. Сад више то није филмски сценариј који се радује сваком сусрету с морским становницима, већ човек обузет страхом, праисконским страхом људског бића пред „морским тигром“.

Ајкула почиње да описује круг око свога плена, држећи лево око упрто у објектив камере. Сам и беспомоћан, човек очекује напад. Очигледно, нема му спаса. Али, неман као да оклева. Њени покрети постали су спорији, некако неодлучни. Наједном, као да се одлучила — заронила је и изгубила се у дубини.

Сниматељ је изишао на површину сав задубан, као да му је ајкула за петам, мада је знао да је опасност прошла. То је био париски лекар Жилбер Дукан, који је у својој недавно изишлој књизи „Очи у очи са ајкулама“ испричао овај и још много узбудљивих доживљаја са своје експедиције на Црвеном Мору, где је био заједно с неколицином египатских подводних рибара.

Теорије, теорије...

Последњих неколико деценија чуле су се многе различите теорије о ајкулама. Неки стручњаци сматрају да ајкула заслужује свој глас страшних

чудовишта и да човеку који се нађе у њиховој близини не преостаје друго него да се опрости са животом. Други, међутим, тврде да су то најплашљивије и најбољажљивије од свих животиња на свету...

Где је истина?

Да би се до ње дошло, треба поћи од једне основне претпоставке: има ајкула и ајкула. Као што би било погрешно рећи да сви пси без разлике нападају човека, тако се то не може тврдити ни за 160 и више врста ајкула, од којих само десетак показује опасну агресивност.

И Дукан у својој књизи излаже једну теорију. „Ако се намерите на неког некоректног возача који вам је препрецио пут или вам у пролазу загребао каросерију, ви силазите из кола да се објасните с њим. Али, кад видите како из других кола излази висок, плећат човек, ваша агресивност сместа попусти“.

И ајкуле се, мање-више, понашају тако. Од човека који бежи испред њих пливајући, оне виде углавном само ноге, које их просто маме да у њих зарију зубе. Ноге пливача кога ајкула прогони личе још на липке хоботнице или на мирољубиву рибу мурену. Али ако

се човек загнури, показивши се у свој својој величини, или чак држећи у рукама подводну пушку или остве, онда се ситуација из основе мења и ајкула напушта воља за напад.

Ајкула, дакле, напада пливаца зато што има времена да „размишља“, а и зато што човече ноге у покрету не претстављају опасног противника, већ напротив врло примамљив плен. Међутим, ајкула не напада човека који је загнурен и који је, усто, још и „гледа“.

Ово је прилично уверљиво објашњење, али га ипак не треба узети као апсолутно тачно. Има још много околности које могу утицати на понашање ајкуле у критичном тренутку. Једна од њих су и атмосферске прилике. Човечејо расположење у многоме зависи од метеоролошких услова, од здравственог стања или од неког догађаја. За животиње, које су знатно осетљивије на све ове утицаје, постоје дани појачане виталности и раздражљивости и дани апатије. То исто важи и за ајкуле. Кад су нервозне, оне нападају сваки плен.

Хвала на савету, али...

Како се онда управљати? Дуканов савет био би отприлике овај: ако подводни рибар сретне ајкулу, треба на први поглед да утврди да ли она напада некој од опасних врста или не (најпознатије опасне врсте приказане су на нашем пртежу). После тога, нека погледа да ли је ајкула нервозна или апатична. Ако је нервозна, онда нека подводни рибар скупни сву своју храброст и појој у сусрет, јер ионако не би могао побећи.

Али, ипак је најбоље не срести се са ајкулом...

ПРОТИВ НАЗЕБА

Др Винстон Прајс, оиокемијар на америчком универзитету „Дон Хопкинс“, забележио је први значајан успех у историји лечења назеба, болести која највише напада човека још од

његова постанка. Доктор Прајс је изоловао вирус „JX“ који је проузроковао 30% назеба у свету и начинио вакцину која помаже у 80% случајева.

ЛОКОМОТИВЕ ПОД ПОКРИВАЧЕМ

У депоу америчке војске у месту Оцену, у држави Утах, стоји 100 покривених локомотива. За случај потребе оне се откривају и користе. Локомотиве су тешке од 45 — 130 тона, а вредност сваке је око 90.000 долара. Само покривач стаје 2.200 долара. Са стоји се из три слоја специјалне материје, преко којих је пребачен још један — од картона.

У водама око острва Бафатин, у Црвеном Мору, је дан подводни сниматељ опрезно се кретао између коралних гребена, кад нешто привуче његову пажњу. Руке су му чвршће стегле филмску камеру, а поглед, иза маске, постао је оштрији. Нека сиво-плава маса наједном се издигла с дна и пошла према њему. Можда је туна, или риба-сављарка? А ако је ајкула? Брзо

као муња синила му је кроз главу ова страшна мисао која се ускоро показала тачна. На „мушци“ камере, тело немани расло је невероватном брзином.

Човек сад већ види и ајкулино око, мајушно према њеном огромном телу, али невероватно сјајно. Запрепастила га је шикљата њушка чудовишта дугог око четири метра и

Животиња на Земљи је настала многи пре него што се досад мислило

Многи научници су доскора сматрали да су се прва жива бића на Земљи појавила пре 800 милиона година. Новим методама испитивања старости, хемичари су по нађеним геолошким остацима и фосилима утврдили да потичу од пре три милијарде до 3.300.000.000 година. Један од најпознатијих британских геолога професор Артур Холмс недавно је изјавио да фосилне ауге нађене у врло старим стенама имају вероватно три милијарде година. Неки амерички и канадски научници такође су извршили опитија која говоре у прилог овоме. У последње време све више преовлађује мишљење да је живот на Земљи постојао још пре две до три милијарде година.

ПТИЦЕ КОЈЕ ОСВЕТЉАВАЈУ СВОЈА ГНЕЗДА

Мата индиска птица баја гради необична дугуљаста гнезда чије проширење у средини претставља неку врсту главне одаје. Гнездо је окачено на крају високе и савиљаве гране. Свој дом баја осветљава природним „сијалицама“: у шуми улови светлеће црве и друге фосфоресцентне инсенте које као лампоне окачи са унутрашње стране гнезда.

ЗА ЗАБОРАВНЕ ДОМАЋИЦЕ

Један шведски инжењер конструисао је електричну пеглу с термостатом, која ће убудуће спречавати пожаре због расејаности домаћица. Ако се оваква пегла остави укључена на једном месту дуже од четири минута, аутоматска сирена у њој алармираће читава кућу.

Тема која је највише инспирисала америчке књижевнике

Сецесионистички рат, вођен између северних и јужних америчких држава, најомиленија је тема у америчкој књижевности. О овом догађају је од 1865 године када је рат завршен до данас написано 34.000 књижевних дела, па чак и сада, после готово сто година од завршетка овог грађанског рата, књижевници не престају да пишу о њему. Предвиђа се да ће у току ове године бити објављено још 150 нових књижевних дела са мотивом из овог рата.

НЕ ЗНАНИ

ВИТЕЗ

НЕЗНАНИ ВИТЕЗ НАСТАВИО ЈЕ ПУТ ПРЕМА МОСТУ...

ОШТРЕ ОЧИ МОГ СОКОЛА ЈОШ Нису ОТКРИЛЕ ОПАСНОСТ! А СЕР ЕДВИН МИ ЈЕ БАШ ТУ ОБЕКАО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

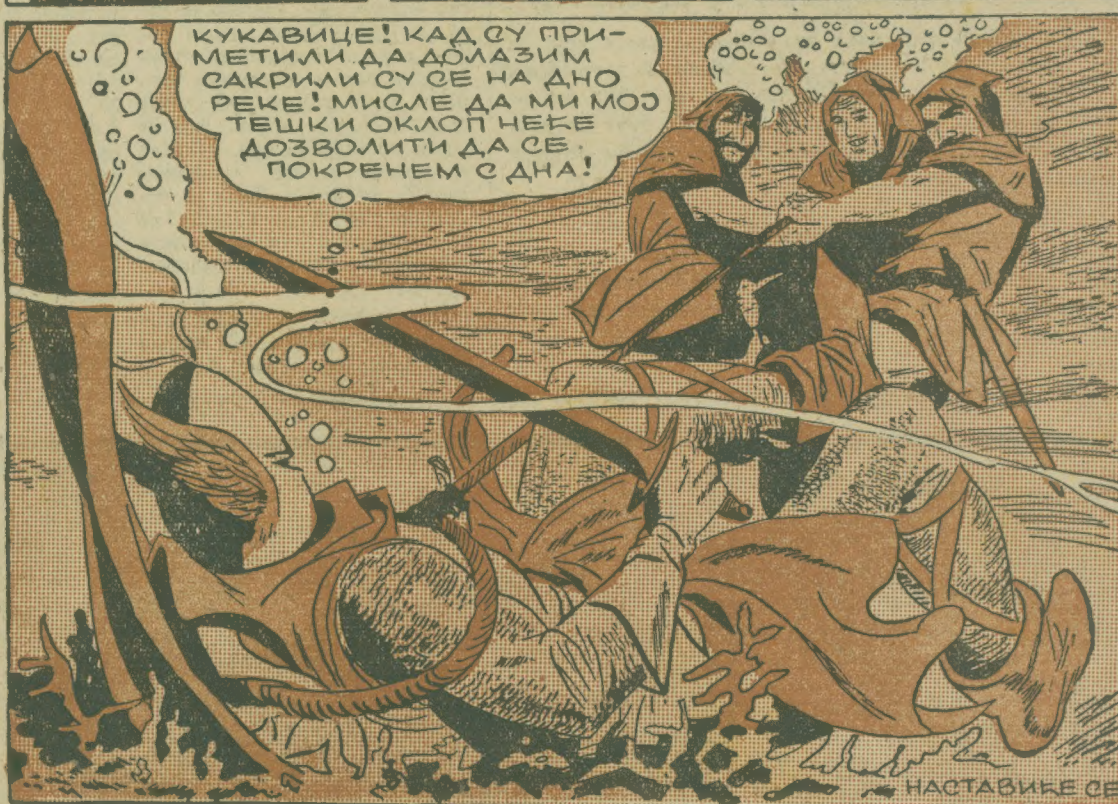

ИЗНЕНАДА, КРОЗ ВАЗДУХ ЈЕ ФИЗЈКНУЛА...

ИЗНЕНАЂЕНИ ВИТЕЗ ОДЛЕТЕО ЈЕ У ВОДУ.

НИКАКВО ЧУДО ШТО МОЈ СОКО НИЈЕ ОТКРИО ЗАСЕДУ...

КУКАВИЦЕ! КАД СУ ПРИМЕТИЛИ ДА ДОЛАЗИМ СAKРИЛИ СУ СЕ НА ДНО РЕКЕ! МИСЛЕ ДА МИ МОЈ ТЕШКИ ОКЛОП НЕЋЕ ДОЗВОЛИТИ ДА СЕ ПОКРЕНЕМ С ДНА!

НАСТАВИТЕ СЕ

МИЛИЈАРДЕ

ПОД ВОДОМ

Отако је откривен Нови свет, много је бродова пуних разним благом стигло у Европу, али их је много и остало на том путу. Сматра се да је за неколико столећа ишчезло у мору између Европе и Америке преко милион бродова, понекад са собом око двадесет отсто свег злата и сребра које је досад нађено на нашој планети.

Од 38.000 проучених подводних „терена“, на 3.500 места несумњиво се налазе баснословна богатства. Машту савременог човека нарочито привлаче „трезори“ из времена такозване „херојске епохе“ шпанске и португалске флоте, скривени углавном у водама Каранба. На географској карти коју доносимо означен је само мали број места на којима се они отприлике налазе. Али сва та места, знана и незнана, крију не само благо, већ и хиљаде узбудљивих прича о личним трагедијама људи. Ма колико биле драматичне, многе од њих остаће заувек непознате...

Било је то 23 јула 1641. Од Сан Хуана де Уоле, војне луке Вера Круза, пловила је према Кадису, у Шпанији, „Златна флота“. Као и обично, једрењаци су били крајати пљачком из Новог света: дуваном са Антила, перуанским сребром, мексиканским златом и смарагдом из Колумбије. Адмиралски брод „Нуестра Сеньора де ла Консепсион“ имао је 514 путника, међу којима се налазило неколико веома значајних личности.

Карипски трезори (обрачунато у француским францима): 1) 1700 год.: 7 милијарди које су сакрили разбојници. 2) 38 милијарди које је заклонио чувени пират Кривоноги Бил. 3) Корзикански једрењак потопљен 1819. 4) У борби потонула вредност од 2 милијарде. 5) 1821 год. потопљен гусарски брод: 5 милијарди. 6) 1714 год.: бора потопила 14 бродова. 7) „Ла Санта Роза“: 15 милијарди. 8) 16 каравела и 5 галиона. 9) „Света Маргарита“ (1595): 2 милијарде. 10) Енглеска фрегата: 100 милиона. 11) „Сребрна флота“ коју су потопи-

Тринаестог септембра, врло јак циклон растерао је бродове на све стране канала између Флориде и Кубе. Адмиралски брод остао је без јарбола. Цео месец дана једрењаци су лутали, час пловећи по мирном мору, час ношени немилосрдном буром, док једног дана нису сви заувек нестали. Касније се утврдило да је 1 новембра 1641 флота пала у клопку такозваног Сребрног Спруда, да су бродови два дана одолевали оштрим подводним гребенима, док ипак нису потонули.

Бродолом је узбудио многе пустоловне духове, али је тек после четрдесет година, 1683, један необичан човек, Вилијам Фипс, пошао да извади потопљено благо. С наредбом енглеског краља у цепу, кренуо је на далеку пут, носећи за данашње прилике веома чудновату опрему: гуњачко звоно које је, као и друге сличне направе тога доба, било начињено с много више смелости него разборитости.

Фипсу није пошло за руком да нађе место на коме почивају олупине. На његовој лађи избила је побуна и он је био принуђен да се врати у Енглеску. Неуспех је платио краткотрајним затвором, али се после три године поново отиснуо према Сребрном Спруду.

Овом приликом био је боље среће: краљу Џејмсу I донео је 26.000 килограма сребра и злата, не рачунајући драго камење. Повратак Вилијама Фипса у Енглеску претстављао је врхунац каријере овог човека чији је живот почео у бедности, какав је, уосталом, бити и његов крај. Мада је добио племићку титулу и постао гувернер Масачусетса, завршио је трагично, прогањан болесним мислима о баснословном благу на Сребрном Спруду.

„Фантом“ ће остварити Фипсове снове

Један од најпознатијих ловаца на подводне олупине, Американац Рајсберг, други је човек који је успео да пронађе остатке флоте под „уклетим“ коралним гребенима. Године 1936, пошто је експедицију добро опремио, кренуо је на пут бродом „Фантом“. Између осталог, располагао је једном малом подморницом коју је назвао „гусеница“. Да би обезбедио новчана средства, потписао је уговоре који су му осигуравали примања од америчких филмских и телевизијских предузећа. Пошто је подвизао успео, остало му је доста новца — који су шпански владари узалуд чекали готово три столећа.

И Француз Александар Корганов покушао је, али без успеха, да 1952 са брода „Ре“ захвати нешто од блага Златне флоте. Касније, кад се вратио у домовину, причао је како је једног јутра, после вишенедељног крстарења пучином на малом једрењаку, приметио међу подводним стенама неки необичан облик. Кад је слика постала јаснија, угледао је нешто слично зачараном дворцу из прича. Била је то, уствари, „Нуестра Сеньора де ла Консепсион“, са сломљеним катаркама и великим отвором при дну прамца.

Коргановљев подухват није успео. На броду „Ре“ избила је побуна, машине су биле о-

штећене. Тако се море над загонетним Сребрним Спрудом још једном затворило... ко зна до када.

Потопљени због државних прописа

На другом крају овог великог поморског пута, у заливу Виго, у Шпанији, догодила се несрећа сасвим друге врсте. Има већ два и по века како на дну Вига почива благо које стално разбукује машту, као оно под Сребрним Спрудом.

У „златно доба“ шпанске трговачке флоте постојала је у Севилји државна Канцеларија која је била потпун господар трговине између Америке и Шпаније. Она је одређивала место и дан поласка бродова за Шпанију и Америку, прописивала правац пута, одређивала правила о реду и раду на једрењацима, саопштавала знаке за распознавање, итд. Због кроте дисциплине која је морала да се поштује по сваку цену, Шпанија је изгубила једну богату снабдевену флоту.

Двадесет и другог септембра 1702, удружене енглеске и холандске лађе нападе су 19 шпанских једрењака који су се били склонили у залив Виго. Морнари су имали довољно времена да искрцају товар. Али, према неумољивим правилима севилске Канцеларије, сваки товар из Западне Индије морао је да се искрца само у Кадису и нигде другде. Да би се краљевим људима обезбедио сигуран пријем злата из Новог света, биле су предвиђене тешке казне за онога ко би га искрцао на другом месту.

Захтев морнара да се једрењаци растере у Вигу послат је из Севилје краљу на одобрење. У међувремену, док се чекало на одговор двора, непријатељски бродови су порушили брану која је штитила приступ пристаништу и дошли су плена у вредности од 25 милиона златних франака. Али, највећи део шпанских бродова чува и данас своје товари на 15 до 20 метара испод површине мора, покривени дебелим слојем муља. Од свих потопљених блага, ово у заливу Виго вероватно је најпримамљивије и толико „на дохват руке“ да би његово извлачење на површину најмање стајало.

САСВИХ

Кажњени због помрачења Сунца

Пре више од 4.000 година, на кинеском двору постојала је астрономска опсерваторија којом су управљали званични царски астрономи. Када је 2130 године пре наше ере наступило помрачење Сунца, народ се у целој земљи узбунио, а цар се разбеснео на своје астрономе Хоа и Хиа што на време нису предузели потребне мере да се заплаши чудовиште које је заклонило Сунце. На своју несрећу, Хо и Хи нису најавили претстојеће помрачење, јер су се баш уочи тог значајног дана напили и нису дошли на дужност. Тако се догодило да, њиховом грешком, на дан помрачења царски стрелци нису пустили своје стреле у правцу Сунца, а дворски дошари нису ударили у добоше да би заплашили „чудовиште“. Мада се све добро свршило, цар је наредио да се пијани астрономи погубе.

Париз у Персији, Рим у Аустралији...

Многи градови и мања насеља у свету зову се именима највећих светских метропола. Тако, на пример, постоји 13 Париза, од којих се неки налазе у САД, Персији и Бесарабији. У свету има седам Берлина (у Аустралији, Африци и Америци), шест Лондона (од којих пет у САД), једна Москва (у америчкој држави Ајдахо) и 15 Вашингтона — сви у САД. Мало је познато да се једно мало балтичко пристаниште зове Рим. Рим је исто тако велики град у аустралиској провинцији Квинсленд. Још 14 градова који носе име Рим налазе се у Бурми, Јужној Африци и Северној Америци.

Што могу планинари, не могу пилоти

Утврђено је да планинари могу да издрже на великим висинама, док пилоти на тим истим висинама умиру ако су лишени нормалне количине кисеоника. Ово је разумљиво, јер се планинари данима и недељама пењу и њихово тело се полако привикава на мање количине кисеоника. Пилот, међутим, узлеће веома брзо и нагло прелази из обичних у ненормалне услове. Плућа пилота не могу да поднесу ту велику промену и зато они често губе свест. Да би се то спречило, потребно је да већ на висинама од 4.000 метара узимају кисеоник из боца, док га планинари често не примају ни на висини од 8.000 метара.

Грамофонске плоче „за кућну употребу“

На тржишту у Америци појавиле су се недавно грамофонске плоче намењене само „за кућну употребу“. Уместо назива неке песме или музике, ове много рекламиране плоче носе необична обележја: „Занимљиви савети за велико спремање“, „Музика уз прање веша“, „Забавна музика за време пеглања“ и друга.

Тунел испод Хималаја

Советски инжењери почели су да раде планове за изградњу железничког тунела испод планинског масива Хималаја, који ће директно повезати Совјетски Савез и Индију. У плану је још грађење тунела испод Каспског Мора.

»УПРЕГНУТИ« МЕСЕЦ

На источној обали Енглеске, тамо где се у Северно Море улива мала река Дебен, лежи насеље Вудбриџ. То је обичан провинцијски градић за који треба времена и добро око да би се нашао на географској карти. Али, Вудбриџ има једну знаменитост, занимљиву нарочито за инжењере који се баве мишљу о претварању снаге мора у електричну енергију.

На периферији Вудбриџа налази се једна стара воденица. Али, њено камење не покреће река или какав хучан планински поток, већ — море. Наиме, за време плиме, морска вода пуни један мали базен, окрећући притом воденични точак. Истичући из базена, кад почне осека, вода такође окреће точак, само овог пута у супротном правцу.

Воденица стоји на морској обали већ много година, толико дуго да се већ нико не сећа имена онога који ју је саградио. Очеvidно, изумитељ ове воденице био је досетљив човек. Из дана у дан посматрао је како се море два пута у двадесет и четири часа диже и плави обалу и свакако се запитао: „Зар се не би та огромна снага могла употребити за какав користан рад?“

У време кад је саграђена ова необична воденица, људи су за млевење жита искористили снагу ветра, река или потока. Али, још чешће су узпрезали коња или вола и, терајући га у круг, покретали млинско камење. А непознати проналазач „морске воденице“ упрегао је за тај посао Месец и бледу ноћну лепотицу Луну — романтичних песника, чија је привлачна снага узрок појаве плиме и осеке.

Електронски спектроскоп за анализу крви

Доктор Џон Хелер са Института за медицинско истраживање у Ричфилду, у САД, почео је да конструише један спектроскоп и електронски калкулатор који ће моћи да открију у крви чак и оне биолошке супстанце које се налазе у врло бледим траговима и које се нормалном анализом не могу наћи. Од ове машине, која ће бити завршена за пет година, очекује се права револуција и дијагностичкој медицини, јер ће омогућити откривање разних болести које се налазе тек у зачетку. На конструисању ради група специјалиста, међу којима се налазе физичари, математичари, хемичари, биолози и физиолози.

Непризнати шампион

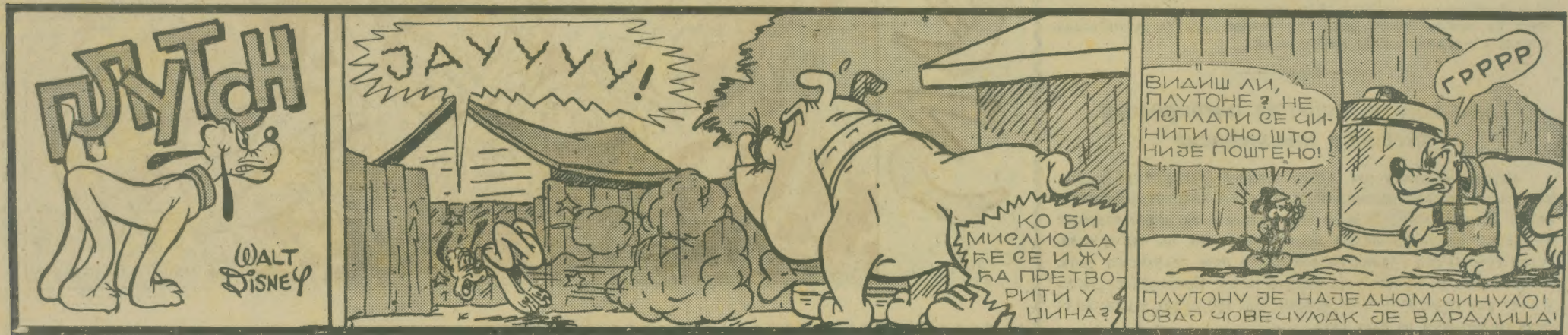
Поштар у француском граду Готије држи један непризнат рекорд: за 32 године службе он је препешачио 320.000 километара и никад није сео ни у једно превозно средство.

Централно атомско грејање у Стокхолму

Шведска престоница биће први град на свету који ће добити централно атомско грејање. Радови на остварењу овог пројекта већ су знатно одмакли, а од 1960 године Шведска ће сваке године добијати по једну нову атомску централу. Ово ће бити могућно захваљујући открићу великих налазишта уранија на северу Шведске.

Домаћа „енциклопедија“

Један локални лист у Сент Луису, у САД, донео је оглас следеће садржине: „На продају тридесет свезака Британске енциклопедије. Уопште нису употребљаване. Моја жена зна све“.

СТРАНА

Књижевници — рекордери у брзини писања

Виктор Иго је био један од ретких књижевника који је своја дела писао изванредно брзо. Њему није било потребно више од три дана да би у стиховима написао цео чин за неко позоришно дело, а читаве драме писао је за петнаестак дана. Недавно преминули француски писац филмских сценарија и позоришних комада Саша Гитри написао је неколико својих већих дела за свега три дана. Савремени француски романсијер Жорж Сименон пише своје романи за 10 до 12 дана, док Марсел Ашар своје чувене комедије напише за месец дана, али претходно о њима размишља по целу годину.

Научник и спортиста

Белгиски шампион у стеном тенису Жорж Роланд познат је у својој земљи и као астроном. Пре извесног времена он је открио нов планетоид, који је добио име Аренд-Роланд. Поред свог научног рада, он увек нађе времена и за спорт. Недавно је учествовао и на првенству Европе у стеном тенису у Будимпешти. Кад су новинари дознали да се међу играчима налази и један научник, пожелели су да добију интервју. Роланд је одговорио сасвим кратко: „За мене је астрономија најважнија. Спорт ми служи само за разоноду“.

Музеј птичје песме

У мађарском Орнитолошком институту постоји „музеј птичје песме“, у коме се чувају регистровани гласови небројених врста птица. Посетиоци могу чути све врсте птичјих цвркута и песме, које музеј често изнајмљује радиостаницама за њихове емисије и филмским компанијама за разне филмове.

Музеј се стално обогаћује новим снимцима које експертски стручњаци прикупљају по читавој земљи. Научници који изучавају ове снимке нарочито често пореде песме и гласове истих врста птица из разних предела, бележе хармоничност њихових мелодија, тонова и другог.

Брод без такмаца

Највећи речни брод који је икад саграђен био је „Спеј“, назван из милоште „Велика мама“. Некад понос свих лађара с Мисисипија, данас „Велика мама“ стоји укотвљена у Викс-бургу где служи као музеј и седиште месног јахт-клуба.

Поред величине, „Велика мама“ држи још један рекорд међу свим садашњим и бившим речним бродовима: године 1907 она је од Луисвилла до Њу Орлеанса превукла терет од 67.307 тона угља, и то делом у својој употреби а делом на четри дреггије које је теглила за собом. Да би се толика количина угља пренела сувим, била би потребна композиција теретних вагона дуга 16 километара.

Ко је у праву?

Шкотланђанин Стен Хол, из Абердина стигао је са женом на железничку станицу баш у тренутку кад им је воз одлазио. Стен се окренуо жени и љутио јој рекао: „Да те нисам толико дуго чекао да се спремаш, ухватили бисмо овај воз“. „А да ме ниси онолико пожуривао, — одбрусила је жена — не бисмо морали тако дуго да чекамо на следећи“.

МЕДВЕД ИЗ БАМБУСОВИХ ШУМАРАКА

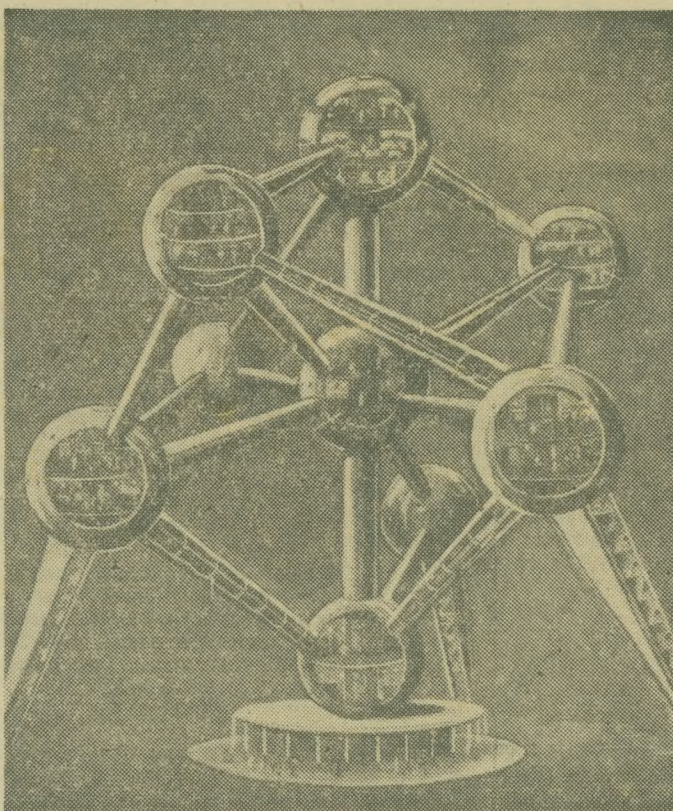

у којима се рађа и проводи живот. Због тога га зову још и „бамбусовим медведом“.

Панда је веома ретка животиња и може се срести само у бамбусовим шумама Сикан-тибетанске висоравни, на висинама од 3.000 до 4.000 метара. Панде живе у чопорима, пет до шест животиња заједно, а хране се углавном травом и младим бамбусовим изданцима, али се не гаде ни птичјих јаја.

Сви зоолошки вртови у свету дуго су се узалуд трудили да дођу до ове ретке и лепе животиње. Али, ухватити „бамбусовог медведа“ веома је тешко, а кад би неком то и пошло за руком срећа би му била кратког века, јер би у ропству медвед брзо угуинуо.

Раније су панде, због њиховог скупогеног крзна, много ловили, тако да је постојала опасност да их сасвим нестане. Данас је у Кини лов њих забрањен. После стрпљивог и брижљивог проучавања начина живота бамбусових медведа у слободи, кинески зоолози успели су да их насељу у зоолошком врту у Пекингу. Панде су се навикле на нову средину и осећају се ту, изгледа, сасвим добро.

3 а који дан Светска изложба у Брислу отвориће своје капије и примити прве посетиоце. Али, то ће бити, уствари, финале једног циновског посла који су припадници педесет земаља морали претходно да обаве — да подигну град будућности, боље рећи модел насађа из двехиљадице године.

Живеће само једно лето

Нажалост, тај град будућности, у који је уложено толико труда и маште најбољих светских архитеката и уметника, неће бити дугог века. Сви страни излагачи обавезали су се да ће своје павиљоне савити са земљом најдаље за три месеца од затварања изложбе. Али ће зато ове њихове грађевине видети око 50 милиона посетилаца.

Једну од највећих тешкоћа за градитеље претстављао је дрвеће које расте на такозваном Хејсоловом платоу, где се одржава изложба. Ова вековима стара стабла заштићена су јединим уставним законом, који можда ни белгиски Парламент не би могао да измени чак и кад би хтео. Архитекти су могли да остварују најсмелије пројекте, али под условом да не дирну ниједну гранчицу. Па како су то постигли? Сваки је применио своју тактику: једни су посејали кућице између дрвећа и створили село у шуми, као што су учинили Швајцарци и Италијани, други су подизали ниске грађевине на неком травном пропланку, као Јапанци, а неки су морали да „уведу“ дрвеће у своје павиљоне, заштитивши га цементним околном. Овакве проблеме, свакако, неће морати да решавају њихове колеге у 2000-ој, јер ће имати шуму околу, а не усред грађевина.

Шетња кроз „атоме“

Свака нација се трудила да у овом павиљону прикаже неки аспект живота у будућности, али има једна грађевина која је сва у визијама. То је већ познати Атомијум, симбол изложбе и нове, атомске ере, који својим необичним обликом претставља молекуларног човека са његових девет атома по већаних 150 милијарди пута. У ових девет кугли, обешених у ваздуху на висини између 30 и 110 метара, приказане се

опроман напредак постигнут у искоришћавању нуклеарне енергије у мирољубиве сврхе. Идући брзим лифтовима од једног до другог „атома“, посетиоци ће моћи да виде какве је циновске кораке начинила атомистика од Женевске атомске изложбе, у августу 1955, до данас.

Највећи павиљон на изложби неће имати ни САД, ни СССР, ни Енглеска, већ — Сан Марино (наравно, сразмерно површини земље-излагача). Он ће држати још један рекорд: за његово подизање пражени ове мајушње републике неће морати да потроше ни паре. Наиме, сами Белгијанци узели су на себе да реконструишу Сан Марино у минијатури, с његовим мостовима и торњевима, његовим кривудама улицама и неизбежним комеморативним поштанским маркама. Иначе, стварно највећи павиљон припадају Сједињеним Америчким Државама и Совјетском Савезу с површином од 29.000 односно 25.000 квадратних метара.

Дечји рај

Од 200 хиљада хектара колико износи површина Хејсоловог платоа, 50 је дато страним излагачима, 49 белгиским, а остали простор претворен је у паркове, вртове и места за забаву. Тамо ће се налазити највећи ноћни локал на свету, као и највећи „дечји врт“, у коме ће хиљаде деце наћи сва којаку разоноду док њихови родитељи буду обилазили поједине павиљоне. На 10.000 квадратних метара уређен је Луна-парк, где ће одраслија деца, под надзором старијих, моћи да проведу време у „вожњи“ васнонимским бродовима. Тај дечји азиљ имаће и велики ресторан са марионетским позориштем, како би деца била што мирнија за време јела. Иначе, при сервирању водиче се рачуна о жељама које је свака мајка изразила за своје дете.

За време изложбе биће организован читав низ приредаба: филмски фестивал, позоришне претставе, спортска такмичења, изложба најлепшег драгог камења, модне ревије, синерама, гастрономске изложбе, ботаничка башта с биљкама добијеним са свих пет континената, изложба слика за коју су све велике светске га-

БРИСЕЛСКА ИЗЛОЖБА

лерије послале своје најдрагоценије примерке, итд.

Хеликоптером на изложбу

Питање смештаја посетилаца једна је од највећих брига приређивача. Брисел располаже само са 8.000 постеља у својим хотелима и са још 42.000 у приватним кућама, а рачуна се да ће у току изложбе (од 17 априла до 19 октобра) морати да се осигурава смештај за око 200.000 лица на дан, док ће их појединих дана бити чак и до пола милиона. Да би се решио овај проблем, уређено је више кампова. Но, све је то исувише мало, па ће многи посетиоци морати да се сместе по градовима у унутрашњости Белгије, па чак и с оне стране границе, у Холандији и Немачкој, одакле ће се пребацивати аутобусима и хеликоптерима. Да би се решио проблем саобраћаја на самом платоу,

уређена су места за паркирање 50.000 аутомобила, а три успиначе пребациваће посетиоце с једног краја на други. Тако ће у многе павиљоне моћи да се улази не само на врата, већ и преко крова!

Изложба ће имати сопствену електричну централу, која би могла да задовољи прад од 100.000 становника, као и своју радио-станицу која ће имати право да емитује и рекламе (у Белгији радио-рекламе нису дозвољене). Обимни радови извршени су и у самом Брислу и његовој околини, где је изграђено више нових приступних друмова.

Већ прве посетиоце дочекаће светлеће табле на којима је написана једна реченица великог хуманисте Еразма Ротердамског: „Желим да ме зову грађанином света, пријатељем свих народа на земљи“. Најлепши мото за ову велику међународну манифестацију!

Први успеси...

Совјетска Академија наука одлучила је да употреби нарочити „електронски мозак“ за дешифровање тајанственог писма са Ускршњих Острва које до данас није протумачено. Досад извршеним упоређивањем тог писма и познатих полинежанских језика добијени су већ први охрабрујући резултати.

„Невидљиви бисери“ у боци

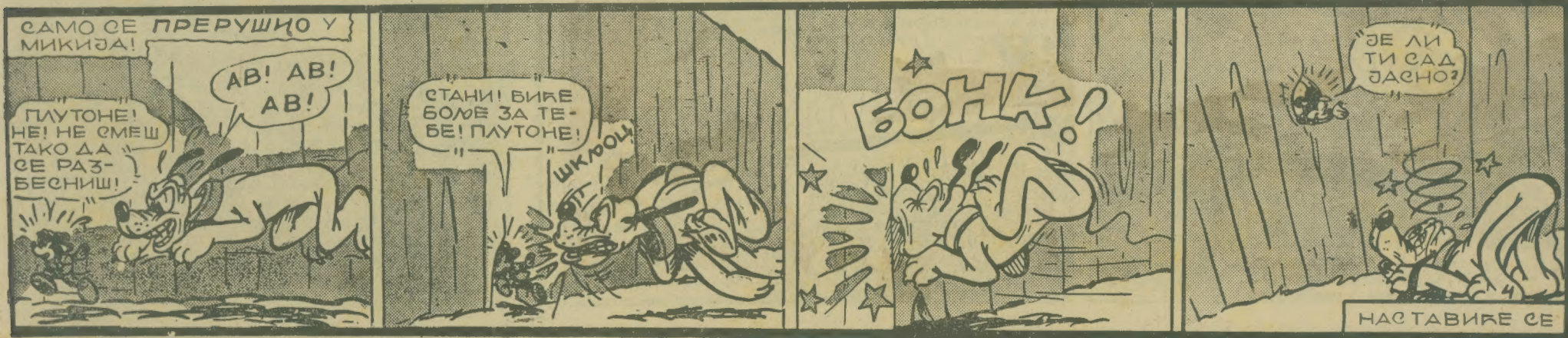
Невероватне махинације спровођене су у Европи у Средњем веку. Тако су, између осталог, продаване празне боце, уз гаранцију да свака садржи неку невидљиву ствар религиозног карактера. Купац је имао право да сам изабере „садржину“: прст светог духа, зраке витлејемске звезде или невидљиве бисере са звона из Соломоновог храма.

Глумци-боксер

Америчкој публици, увек жељној сензација, познати продуцент и глумац С. Кохран приредиће несвакидашње задовољство. Он је ангажовао најчувеније америчке филмске глумце за неколико бокс-мечева који ће се одржати у највећим америчким градовима. У току ових мечева укратиће песнице и такве „звезде“ екрана као што су Марлон Брандо, Брод Флин, Џек Паланс и остарели Гари Купер.

Швајцарска флота

Поморска флота Швајцарске обогатила се недавно још једним прекоокеанским бродом од 24.000 тона. Тако швајцарска поморска флота има данас укупно 24 брода са 160.000 тона. Половина посаде и командног особља на овим бродовима су Швајцарци.

УЗЛЕТАЊЕ

Пролеће је на домаку. Дрвеће ће да озелени и „окитиће се“ веселом песмом шароликих птица. Људи у томе уживају и радознато посматрају лаки и кратки лет птица с гране на грану. Али, можда човека ништа у том свету птица не занесе толико као лет орла у висинама. И човек га дуго посматра. Инвентивни дух и оштро око Чуан Чу Линга са Формозе запазили су ово што видите на слици: необично лепо и „стилизовано“ узлетање једне врсте чапље. Ко би могао да одоли да не ухвати у објектив овај сјајни приказ. Томе се није одупрe ни Чуан Чу Лин и омогућио нам је да га и ми — далеко, далеко од његовог краја — видимо на слици, којој је он дао име: Узлетање.

ТАЈНА репортџажа

Да им се приближе с харпу-
нима у ручи, ловцима, нажа-
лост, није пошл за руком.

III та означавају ови
човекуљци који
изводе неке чуд-
не покрете? О ка-
ком то преступу
причају они о-
штром оку Шерлока Холмса?

Да не будемо тајанствени!
Пред вама није никаква ши-
фрована порука из детектив-
ског романа, већ нека врста ре-
портерске бележнице која при-
ча о једном догађају из живо-
та Ескимс: догађај је изложен
веома верно и занимљиво, са-
мо треба умети читати ову ре-
портажу. Да покушамо.

Као што је и ред, репортажа
има потпис. Прва фигура — то
је аутор чланка. Широки ге-
м он нас позива да се упо-
знамо са оним што је срочио.

Реч је о лову на неке мор-
ске животиње, јер аутор ина-
че не би свом ловцу ставио у
руке весло од кајака.

Следећа фигура објашњава
нам како лов тече, заправо да
да крену даље...

је његова прва етапа трајала
више од једног дана. То није
тешко разумети. Видите, десни
длан подупире образ: сан. У-
вис подигнут палац леве руке:
прошла је једна ноћ.

О

Аутор је био приморан да се
поново умеша у причу и да

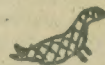
... на друго острво. Ту није
било никакве тибе, острво
је било голо, и ништа им дру-
го није преостало него да пре-
ноће на снегу.

Под таквим условима прове-
ли су две ноћи, што сте ви ве-
роватно, већ погодили по ова
два подигнута прста.

Пажња! Напори ловаца нису
били узалудни: примећена су
два туљана.

Да, то су заис.

Срећни ловци сели су у сво-
је кајаке и отпловили. Куда?
Кући, сигурно. О томе нам го-
вори чињлица да су весла
(танке цртице) а цртежу о-
кренута наниже. Ви у то сум-
њате?

Али, заиста је тако. Јер, ево
и куће — ескимске колибе од
снега.

И тако смо, с мало напора,
прочитали целу репортажу.

Овакво пиктографско писмо,
како га научници називају, би-
ло је претходник хијероглифа,
из којих су касније постала
слова. Али, код неких народа
овај најстарији облик писме-
ности сачувао се све до данас.
Ескимс и неки северноамерич-
ки Индијанци записују помоћу
њиха не само појединачне епи-
зоде из свог живота, већ и чи-
таве догађаје. Уместо хартије
служи им кожа бизона и мо-
шусног говеца у коју се
„слова“ урезују.

Подморницом на Северни пол

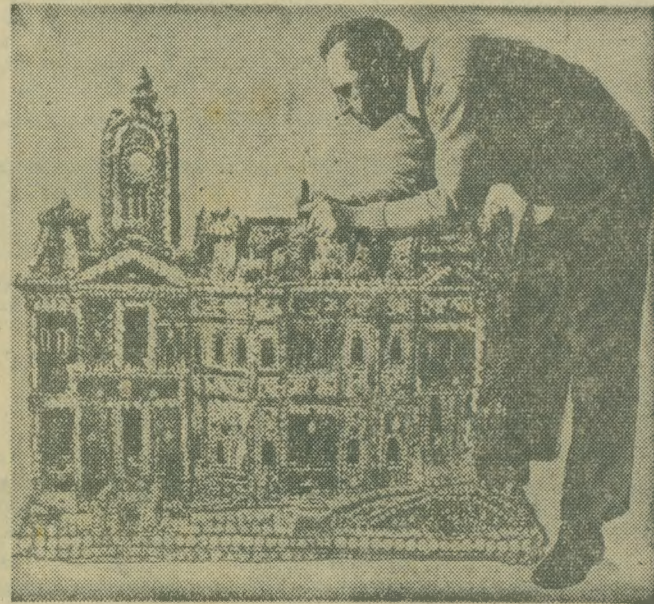
У току идućег лета, америчке атомске подморнице „Наутилус“ и „Скејт“, заједно са једном обичном, предузеће путовање на Северни пол — испод леда. За ову прилику биће употребљене научничке карте израђене према подацима које су прикупили совјетски научници. И Канађани дају свој удео тиме што су спремили карту рељефа дна Арктичког Океана, засновану искључиво на обавештењима узетим из совјетских публикација. Из ње се види колико се у овом правцу напредовало за последњих неколико година. Тако је једна батиметриска карта објављена 1954 доказивала да се подводни планински ланац Ломоносов пружа у правој линији преко пола, од Новосибирских Острва до Гренланда. Нова карта, међутим, уноси ту више измена, нарочито на делу северно од Гренланда и недалеко од Елсмеровог Острва. То је резултат рада многобројних совјетских експедиција које су боравиле у овим крајевима од 1954 до 1956 године.

Прошлог лета „Наутилус“ је већ био на сличном путовању, кад је успео да стигне до тачке удаљене само 180 миља од Северног пола, оставши под водом око шест дана.

Чудан неимар

Један стари и разуме се до-
кони Аустралијанац, Сид Дери,
провео је пуних осамнаест
месеци да би „сградио“ од
шкољкица минијатурну оп-
штинску зграду свог родног
града Сиднеја. Да би ово ос-
тварио, Дерили, који има бли-
зу 70 година, морао је прво
да прикупи око 60.000 шкољ-
ки и шкољкица, што је он нај-
ревносније чинио, проводе-
ћи читаве месеце на обали
мора.

За ово „ремекло“ стрп-
љења, неки Американец по-
нудио је Дерију „багателну“
своту од 1.500 ливри стерлин-
га (што у нашем новцу изно-
си преко милион и по динара).
Међутим, старог „неимара“ ни
је поколебала ова сума. Од-
био је да прода своју рукотво-
рину од шкољкица, па данас
још „убија“ доколицу улепша-
вајући „општинску зграду“
новијим и лепшим узорцима
шкољки.

WALT
DISNEY

ПЕРИ

ПРЕМА ПРИЧИ
ФЕЛИКСА САЛТЕНА
АУТОРА „Бамбија“

ПОРО ЈЕ ОДМАМИО КУНУ ОД ПЕРИ

О НЕМЕЛА,
ОКАМЕЊЕНА,
ПЕРИ ЧЕКА.

ПРИВУЧЕНА БУКОМ ХАЏКЕ, ДИВЉА
МАЧКА ЈЕ ПОХИТАЛА КА ПОПРИШТУ ...

УЖЕЛИ ДА КУНУ ОДВУЧЕ ШТО ДАЈЕ ОД ПЕРИ,
ПОРО НЕ ПРИМЕЋУЈЕ НОВОГ НЕПРИЈАТЕЉА ...

КОБНА ИГРА СЕ НАСТАВЉА...
А ТАДА, СУВИШЕ КАСНО...

... ПОРО СХВАТА ДА
ЈЕ У КОРСОКАКУ!

ОБВРШИЋЕ СЕ

информаторијуми

културне ризнице

човечанства

зато што није било лако опери сати с тако огромним количинама за које су биле потребне посебне зграде.

Тек у другој половини XX века, поред машина за рачунање пронађени су и електрични уређаји за памћење: електро-статички блокови (кондензатори), електромагнетске матрице с магнетофонским тракама од чврстог материјала проткане мрежастим ткивима.

Велико достигнуће био је проналазак „филмованог памћења“, које се састојало од појединачних ћелија-целиула, величине од по неколико микрона, које су биле концентрисане у посебну врсту кристала. Сваки такав кристал претстављао је коцку са ивицом од једног сантиметра и свака таква коцка обухватала је садржину неколико хиљада томова књига. Издаваних средином XX века.

историски потсет-

ник на почетку

трећег милинијуму

Главних скровишта информација није било много, свега по неколико на сваком континенту... У фабрикама које су про изводиле материјал уједно су припремани преводи, потребни регистри и каталози за поједине гране или врсте информација.

Овде се управо прекида овај интересантан историски потсетник. Али је пронађен и део наставка који се, свакако, односи на опис информаторијума тог времена. Ево како у њему аутор описује „савремено“ (за тај период времена) стање информација:

...У информаторијуму влада дубока тишина. Без шума тече интензивни рад. Поточи сигнала нечујно циркулишу многобројним каналима. Редиговане и класифициране информације, један слој за другим, слажу се у кристале.

Систем информаторијума омогућио је сваком човеку да једноставно продере у све ризнице знања које је човечанство прикупљало кроз дуге векове свог постојања. Свим интелектуалним вредностима свако може да се користи, као ваздухом и светлошћу сунца...

Средства информације данашњице: штампа, радио и телевизија повезују континенте и обавештавају свет о свим збивањима, сводећи просторна растојања на кратке временске разлике од по неколико сати. Нова достигнућа у астронаутици и могућности искористићавања атомске енергије за добро човечанства дочаравају нова открића која ће садашња средства информације потиснути у други план.

Преносимо у изводу чланак из совјетског часописа „Техника молодежи“ у коме доктор техничких наука Г. Бабот „открива“ историску белешку о почетка трећег миленијума наше ере.

Сва та настојања наилазила су на велике тешкоће. Треба-ло је пронаћи техничке могућности, јевтине и погодне пројекционе апарате, и савладати психолошке тешкоће, отпор људи који су у току много векова били навикли да раде с књигама, комплетима штампе и фасцикулираним документима, да осећају у рукама хартију.

И док су се стварале нове могућности да се на технички савршенији начин очувају информације о прошлости, многи плодови интелектуалног рада пропали су због временски ограниченог трајања хартије и

Овакво сажимање и филмовање памћења омогућило је да се на малом простору сачува што више информација, било да потичу из књига, новина, слика, са позоришних претстава или кино-филмова. Електронски брзи реактивни апарати тако сложене информације репродукују на екрану или преко звучника. Овако забележене информације имају неограничени век трајања.

За кристале „филмованог памћења“ крајем XX века почела су се градити нарочита скровишта — информаторијуми. На екрану су репродуковане слике у боји, а звучници су емитовали текстове. Посебна апаратура све фиксира на осетљиву траку.

Преко целе земљине лопте спроведена је јединствена мрежа радио-таласа милиметарског дијапазона. Отпремање је упрошћено и остварена огромна брзина у преношењу (сто хиљада пута већа од преноса телевизионим каналима XX века).

У самом почетку трећег миленијума, сваки човек било где и у ком крају света да је живео, могао је да прикључи пријемни апарат на јединствену мрежу земљине кугле и на тај начин прима све врсте информација. Пријемни апарат се спајао с рејонском базом за одговарајућу врсту информација коју је претплатник изабрао према каталогу и оно што га је интересовало пратило у виду слике преко екрана на свом пријемнику, или слушао преко звучника.

Из дана у дан могли су се гледати комични филмови из прве деценије XX века или читати авантуре Ната Пинкертона. Аутор дисертације о обичајима из давне прошлости могао је да проучава јеловнике у Москви пре социјалистичке револуције врло познатог ресторана „Јар“. Ако је коме било потребно детаљније проучавање материјала, могао се претплатити на посебну електричну траку и на њој правити своје белешке. Било је и таквих љубитеља који су правили „личне колекције“ као што су људи XX века имали своје библиотеке.

ЗАГРЕЈАНИ АУТОПУТ

У Западној Немачкој пуштен је у саобраћај први аутопут који ће се у току зимских месеци — загревати. То се постиже помоћу електричних елемената камуфлираних у шанчевима с обе стране пута, и то аутоматски термостатом који ће укључивати уређаје за загревање чим температура падне испод одређеног минимума.

ПОДМОРНИЦА СА ИГРАЛИШТЕМ ЗА ОДБОЈКУ

За време дугих часова монотоне пловидбе, морнари америчке подморнице на атомски погон „Скејт“ моћи ће да се разоноде гледајући телевизију или седећи у бару. Ако им то досади, сала у којој се налази бар зачас може да се претвори у — игралиште за одбојку. „Скејт“ је досад најмодерније опремљена подморница.

ВРТОВИ ЗА СЛЕПЕ

Општина у Хагу је, прва у свету, отворила специјалне вртове за слепе. Разноврсно цвеће јаког мириса засађено је по лејама, које су приступачне посетиоцима. Поред сваке леје постављене су таблице на којима је написан назив цвета азбуком за слепе.

„ИСТРАЖИВАЧ“ ЈЕ САОПШТИО СВОЈА ПРВА ОТКРИЋА

Захваљујући радио-извештајима са првог америчког вештачког сателита ухваћених помоћу оптичких емисија, у Вашингтону су већ објављени следећи подаци:

Интензитет космичких зрачења је 12 пута јачи у крајњим тачкама „Истраживачеве“ путање него кад је он најближи Земљи.

„Бомбардовања“ метеорита су слабија него што се мислило.

У унутрашњости сателита температура је између 10 и 30 степени, док је на његовој површини променљива — од минуса 135 до 336 степени, што зависи од тога да ли се креће у Земљиној сенци или ван ње.

Тачно ће се моћи измерити пустина разних гасовитих слојева који окружују Земљу кад „Истраживач“ продре у Земљину атмосферу.

БОЉЕ ОД 1.300 МАТЕМАТИЧАРА

Једна електронска рачунска машина може за 48 дана да обави калкулације које би 1.300 математичара радило pune две године уз помоћ обичних рачунских машина.

ЈОШ НЕМА ОБЈАШЊЕЊА

Наука није сасвим објаснила зашто човек кад изгуби оријентацију или кад је заглашен иде у круг. Али, постоји једно старо веровање које покушава да то објасни тиме што већина људи има једну ногу снажнију или дужу од друге. Кад заута, човек се обично толико уплаши да више није у стању да контролише своје покрете.

ЖИВОПИСНИ РЕКОРДИ

Има људи којима није важно какав су рекорд постигли, већ само то да се о њиховом рекорду пише и прича. Такав је свакако Француз Анри, који је привукао пажњу света још 1956 године када је на штупама превалио 4.000 километара. Његов велики циљ био је да потуче рекорд Италијана Коренца, који је 1919 године пешачио шест сати и за све то време изводио разне жонглераје. То је постигао на тај начин што је, бацајући котурове и разне палице у вис и дочекујући их поново у руке, пешачио пуних десет часова, прешавши за то време око 20 километара.

Канађанка Мари Лажоа из Монреаља држала је рекорд друге врсте. Она је на врху једног јарбола високог дванаест метара провела 28 дана и 22 часа. Недавно је тај рекорд потукао Француз Марсел Пру, који је издржао 29 дана.

Домаћица Мари Ашрон из Манчестра држи светски рекорд у издржљивости свирања на клавиру, јер је без престанка свирала 132 сата, док је Француз Бернер свирао на хармоници 156 сати и 13 минута без прекида.

КАО НЕВЕРОВАТНО...

У Сједињеним Америчким Државама усавршена је фотографска камера која може да снима невероватном брзином детонационе таласе створене експлозијом неког горива — 25 снимака за један петнаестохиданти део секунда.

СЕЧЕЊЕ ПОМОЋУ ЕЛЕКТРОМАГНЕТОСКОГ СОЧИВА

У Бону је саопштено да је један немачки физичар произвео електромагнетско сочиво које шаље снагу електрона дебело десети део милиметра. Овај снаг је у стању да прође с лакоћом кроз најтврђа тела, као што су молибден, керамика, тунгстен, па чак и дијамант, и да их пресеће.

ЧИСТ СИЛИЦИЈУМ ЗА ТРАНЗИСТОРЕ

Усавршени транзистори се све више употребљавају. Силицијум, који се сада у лабораторијама производи специјално за транзисторе, има чистоћу од 99,9999999 процената.

МАЧКА-РЕКОРДЕР

Једна мачка је недавно поставила чудан рекорд. Пошто је напуштена у Спрингпорту, у држави Луизијани, она је превалила 730 километара да би се вратила бившем власнику, који се у међувремену преселио у своју кућу у држави Небраски, иако тамо долге никак није била.

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

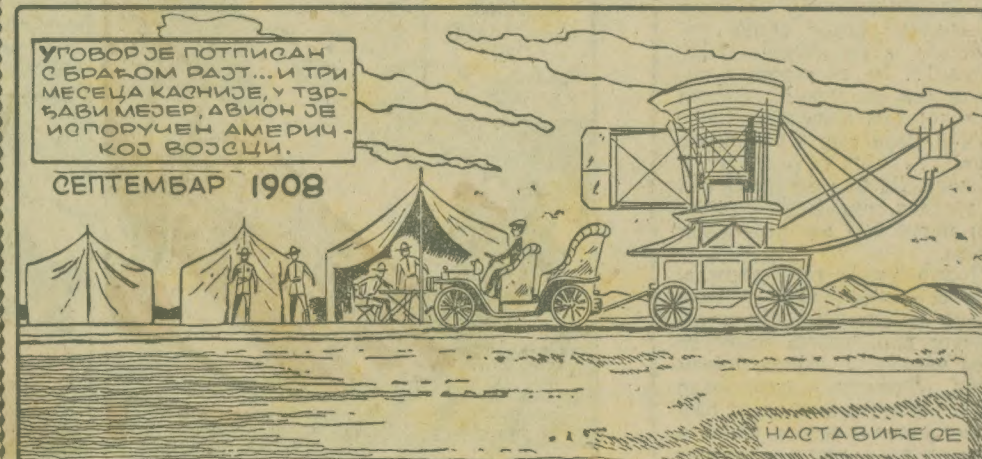
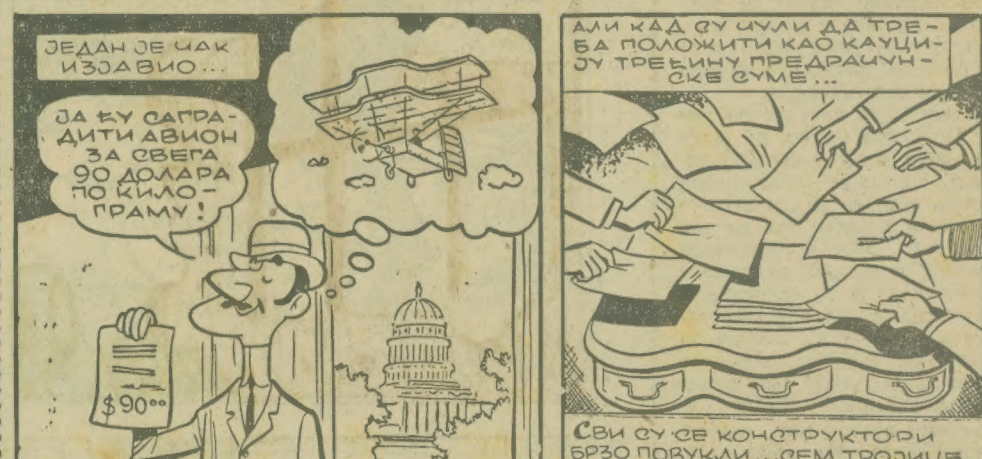
АРМИЈА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА РАСПИСАЛА ЈЕ КОНКУРС ЗА ИЗРАДУ ПЛАНОВА И КОНСТРУИСАЊЕ ЛЕТЕКЕ МАШИНА ТЕЖЕ ОД ВАЗДУХА.

УСЛОВИ:

- ДА МОЖЕ ДА НОСИ ПИЛОТА И ЈЕДНОГ ПУТНИКА
- ДА МОЖЕ ДА ПРЕВАЛИ НАДМАМЕ 16 КИЛОМЕТРА
- ДА ИМА БРЗИНУ ОД 64 КИЛОМЕТРА НА ЧАС
- ДА МОЖЕ ДА ИЗДРЖИ УЛЕТУ 1 ЧАС И ДА АТЕРИРА НЕОШТЕЋЕНА
- ДА МОЖЕ ДА СЕ ПРЕНОСИ У ВОЗНИЦИМ КОЛИМА

ЧЕТРЕДЕСЕТ И ЈЕДАН КОНСТРУКТОР ПОДНЕО ЈЕ ПОНУДУ... С НЕШТО РАЗЛИЧИТИМ ЦЕНАМА...

- ПЛАВА КОМЕТА 1.200 ДОЛАРА ЗА ЈЕДНО С МОТОРОМ
- ЦРВЕНИ ЛЕТАК УКУПНО 510 ДОЛАРА
- БЕЛИ ОРАО УКУПНО 10.000 ДОЛАРА
- ЛЕТЕЋИ ЛАБУА 1000 ДОЛАРА
- МЕНАМАШИНА 50.000 ДОЛАРА С РЕЗЕРВОМ

НАСТАВИКЕ СЕ

ЦОН ФОРД

Цон Форд је крупан човек, коме су године измениле само ход и црте лица, али не и карактер. Он и данас ствара дела која холивудске продуcente опомињу да рад на филму није само индустрија, него и уметност.

Прве похвале примио је 1935 године за свој филм „Шпијун“, а већ 1940 добио је „Оскара“. Требало је 1941 године да буде по трећи пут награђен за филм „Како је била зелена моја долина“. Одушевљени критичари нису могли да се одлуче између овог филма и филма „Дуго путовање“, али пошто су и један и други били дело Цона Форда то није било ни важно.

Могло би се по овоме закључити да је Форд омљен код холивудских продуцената. Али, то није ни најмање тачно. И само његово име — ставља их на муке.

— Није погодан, — објаснио је један од њих. А кад је продуцент изишао из собе, његов асистент је смејући се, објаснио:

— Форд није човек којим се може управљати...

Кад је снимао неми филм „Гвоздени коњ“, Форд је отишао у планине Неваде са екипом од 300 сарадника. Снимање је требало да траје четири недеље. Тек што се екипа сместила, почео је да дува страшан ветар. Форд закључи да је лакше променити сценарио него време и нареди да снимање почне. Али, таласи лошег времена нису престали. Термометар се често спуштао и до минус 20 степени. По истеку предвиђеног рока, продуцент телеграмом позва Форда да се врати али га он исцела и нареди радницима који су постављали шине да продуже пругу за још два километра.

И они је поставили још за три километра и саградили три села вукући своје старе локомотиве преко пребена Сијера Неваде, све док Форд није завршио посао. Прошло је пет недеља од првог позива а кад се најзад вратио у Холивуд продуцент је био од лудила бесан. Умирио се тек кад је видео филм. „Гвоздени коњ“ је стајао 280.000 долара, а донео је више од три милиона чистог прихода.

Цон Форд је дошао у Холивуд 1914 године, за својим братом Франсисом, који је побегао из родитељске куће да би постао глумац. Франсис му помогне да се запосли као помоћни радник за дванаест долара недељно. Дечак се трудио да постане и прави акробата, јер је брат често знао да постигне плашљиве глумце његовим вештинама.

Једног дана постави он малог Цона под шатор, на један сто испод кога се налазио динамит. Потом је запалио експлозив, тако да је сто заједно са Цоном полетео пет метара у ваздух. Другом приликом Франсис га замоли да, уместо глумца који је то одбио, скочи у воду с крова једног вагона у покрету, са висине од 25 метара. Франсис је био убеђен да је његов брат неповредљив. Једном требало је да сними вратоломну возњу аутомобилом. Из својих кола, држећи камеру, докивао је наређења Цону, који је седео за воланом неког старог захукталог аутомобила: „Пази, снимам!... Не господари више својом машином!... Скрећи надесно! Још више надесно!... Добро! Пази сада на прокање гуми!“... Цон се пробудио у болници. Да би тумач прела кад је требало, пут је на одређеном месту био минира динамитом.

Пошто му је рука зарасла, Цон се ускоро нађе у униформи војника из Сецесионистичког рата, вешто измичући пред метима, на једном бојном пољу. Франсис је испаливао метке. Један од њих крену бацти према глави његовог брата и експлодира испод његове браде.

— Умало, — рече му касни-

»НЕСТАШНО ДЕТЕ« ХОЛИВУДА

је Франсис, кад су болничарке дозволиле посету — и гледаоци би приметили да улогу главног глумца игра дублер!

Прва година коју је Цон Форд провео у Холивуду завршила се триумфом. Снимана је једна сцена из циркуса: појар у великом шатору. Пошто

је циркус био изнајмљен, продуцент је наредио да се постави пажљиво. Уместо шатора, запаљен је мало подаље комад старог, неупотребљивог платна. Нарочита екипа требало је да утапи пламен чим сцена буде снимљена. Цонова ду-

жност је била да доноси кофе с водом.

Платно натопљено петролејом изванредно изгоре.

— Браво! — узвикну весело директор. — А сада, гасите!

Екипа безбедности отпоче да сипа на ватру течност из кофа. Али уместо воде био је бензин и он експлодира уз страшну грмљавину. За трен, и шатор је обухваћен пламеном. Избезумљени коњи јурнуше на све стране, док су људи бежали као зечеви. Форд стаде поред камере.

— Настави да снимаш! — довикну сниматељу.

И он га послуша.

Цон побеже, не чекајући да га отпусте. Али два дана касније продуцент га позва.

— Призор као што је овај вреди заиста више од циркуског шатора, — рече му. — Само не помисли да још једном урадиш тако нешто.

Форд није смапљао као неопходно да носи јахаће чизме, монокл, спортски капут од шкотског штофа и све остало што је било у моди у Холивуду. Често се могао видети како корача по студију, с марамицом у углу уста, због чега је помало лично на будога, али је то радио само да би укротио своје нерве, а не да би оригинално изгледао. Он не присуствује ниједној премијери, чак ни својих филмова. Остао је да станује у свом скромном стану, који се налази на једном брдашцу.

За време снимања Форд тражи и немогуће од свог особља, а само глумца изјављује да је задовољан. Није много пажљив ни према глумцима. Једном је своју трупу олуквао у такозвану „Долину смрти“ и усред једне пешчане буре снимао сцену. Цон Вејн и остали глумци који су уче-

ствовали у овој авантури разболеше се, али се критика одушевљавала „једном од најубудљивијих пешчаних буре које су снимљене у Холивуду“.

Форд је снимио више од 80 филмова за време од 35 година колико је провео у Холивуду. Сви нису били добри, неки од њих су били само комерцијални, али ниједан није био потпуно лишен оригиналности. И поред тога што су њега понекад звали највећим стилстом нове уметности срж његовог стила била је — једноставност.

— Ја хоћу да публика заборава да је у биоскопској сали, — говорио је он. — Не желим да гледаоци осећају присуство камере или екрана. Треба да имају утисак реалности.

Због тога, кад глумац погрешно усред неке узбудљиве сцене Форд најчешће одбија да избаци тај део — сматра да се тако добија илузија природног. У већини случајева, он се задовољава првим снимањем. Понављањем једне сцене одузима јој се сва спонтаност.

Већина људи не зна Фордову улогу за време рата. Желео је да снима битке и документарне филмове.

Разговарао је о својим плановима с неким поморцима, својим пријатељима, који су га у томе потпомогли, али је наишао на неразумеваше званичних кругова. Не обесхрабрујући се, он сакупи добровољце међу филмским оператерима, инжењерима и филмским монтерима и довукао у студио материјал који им је недостајао.

Већ средином лета 1941, за време ужаса у Перл Харбору, људи из групе коју је Форд створио — снимачки напад.

Други донесоме неке од првих докумената о одбрани Филипина. Већ у првим недељама рата, Фордове екипе састављене од око 180 специјалиста показале су своју вредност.

— Нећу вам никада задати оно што не бих био спреман да извршим ја сам, — говорио је он често.

И то је доказао репортажом о једној бици коју је снимао с неког веома истуреног положаја. Према причању очевидаца, Форд је, стојећи, грдио јапанске ловце који су учествовали у нападу, наређујући им да се обрну налево или надесно и пратећи их провакама кад нису маневрисали онако како је он то желео. На извесним местима филм је прекинут: то је последица експлозије бомбе недалеко од Форда, која би својим треском узнемирила и његову руку. Али и поред тога није прекидао снимање.

Тринаест чланова његове екипе погинуло је за време снимања, а више од половине људи било је одликовано. Њему су била милија ова одликовања његових људи него све награде које је сам докле примио.

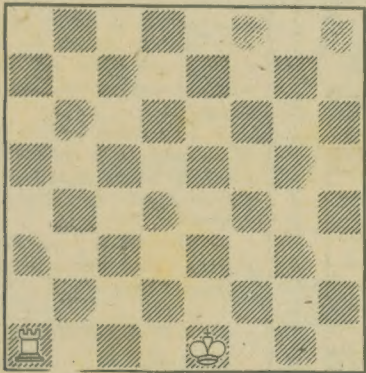
Форд је 1947 основао своје филмско предузеће. Опрезност је налагала да почне с неким филмом који би имао комерцијални успех. Али он пође у Мексико да сними филм „Бог је мртав“, једну религиозну алегорију, коју је остварио не водећи ни најмање рачуна о укусу широке публике. А тек после тога направио је три каубојска филма који су његовом предузећу обезбедили финансијски напредак.

ТОМАХАВК И ИЗГУБЉЕНО ПЛЕМЕ МАЛИХ РАТНИКА

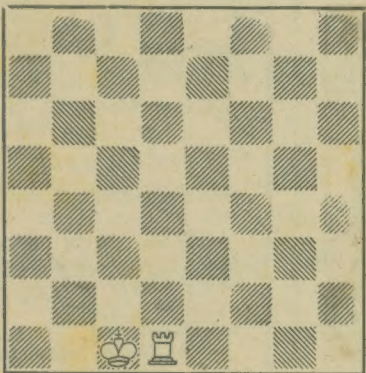

Учимо шах XII

Да видимо сада шта је велика рокада. Поставимо белог краља и белог левог топа, онот у левом углу, на њихова места као пред почетак партије. Слика вам је већ добро позната:

Ако сада топа померимо до краља, а краља пребацимо преко топа на прво суседно поље, ми смо извршили велику рокаду. И слика добија овакав изглед:

Као што видите, поступак је исти као и код мале рокаде: постављање топа до краља и пребацивање краља преко топа, у истом потезу, само што малу рокаду правимо на краљевом, а велику на дамином крилу. Велика рокада означава се са три нуде између којих стоје цртице: 0-0-0.

Када треба да извршимо малу, а када велику рокаду? То зависи, као и све у шаховској игри, од ситуације на табли. Ипак, само поређење ових рокада показује да је краљ, кад се изврши мала рокада, боље склоњен и осигуран од напада противничких фигура него у случају велике рокаде.

За велику рокаду важе она иста правила која смо у прошлом броју „Забавника“ навели за малу рокаду. Једно од тих правила каже да рокаду не можемо извршити ако између краља и топа стоје неке фигуре. За извођење мале рокаде сметају нам скакач и ловац, које треба развити, а на путу велике рокаде стоји још и дама. Према томе, малу рокаду је и лакше извршити него велику.

АТОМСКЕ ЛАМПЕ ЗА СИГНАЛИЗАЦИЈУ

Једно америчко предузеће направило је нову врсту атомске лампе која може да светли десет па и више година. Она садржи кристале фосфоресцентног материјала нарочито прерађене чија је јачина одбијања светлосних зракова изазвана радиоактивним изотопом криптона. Овакве лампе ће се углавном употребљавати за сигнализацију, јер њихова видљивост досеже на даљину од 500 метара.

ФРЕЗОВАЊЕ ХЕМИСКИМ ПОСТУПКОМ

У једној америчкој фабрици за производњу авиона чине се покушаји с једним потпуно новим начином фрезовања. Оно се заснива на употреби хемикалија за нагризање материјала који треба да се фрезује. Захваљујући овим пробама, дошло се до закључка да ће и сечење материјала моћи да се врши хемиским поступком и да ће он бити лакши и обављаће се за краће време.

ОВДЕ СЕ ЛЕЧИ ГЛАС ПЕВАЧА

Једна од најбољих оперских певачица Буварске, Рајна Михајлова, која је „изгубила“ глас отишла је у Москву на лечење. Упутили су је у фонологијско одељење (фонологија — наука о лечењу гласа) лабораторије за експерименталну фонетику при московском Конзерваторијуму. Овде раде стручњаци који располажу не само медицинским него и музичким образовањем. Они су прво пронашли узроке губљења гласа, који су углавном настали због претеране професионалне запослености. После систематског лечења Михајловој се повратио глас и она је опет певала на сцени Софиске опере.

Ова лабораторија ради већ готово три деценије и у њој је потражило помоћи око 13.000 певача. Ту се свакодневно врши контрола гласа студената вокалног одсека Московског конзерваторијума. Поред тога, лекари лабораторије држе им и предавања из анатомије, физиологије и фонологије. За ову лабораторију влада велико интересовање у целом свету.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈЛОН ЧАРАПЕ И АЛЕРГИЈА

Од пре десетак година, кад је уствари почела употреба чарапа од најлона, лекари су запазили да неке особе које их носе, добијају слабији облик запаљења коже. Упоредо с најлоном продрло је и ово обољење у све крајеве света, али, срећом, прилично је ретко. Лекари су одмах утврдили да неки људи, а нарочито жене, не подносе најлон, да су алергични према њему као што су други на поједине намирнице.

Обољење се јавља у виду екцема, који избија на осетљивим деловима коже, али може да се појави и на сваком другом месту које покрива ова вештачка материја. До тежих последица никад не долази.

Испитивања у Француској и САД указала су на могућност да узрочник обољења није сам најлон, већ средство у које се потапају жице најлонске пређе да би се обојиле. Наиме, хемиска садржина боје, пошто дође у додир с кожом, ствара

са органским материјама епидерма састојке које не подносе сваки организам.

Претпоставку америчких и француских лекара потврдила су два енглеска биолога која су недавно проучавала ово питање: најлон није ништа „крив“, већ састојци боје. Због тога су хемичари добили нов задатак: да искључе шкољиве састојке, како би особе склоне овој врсти алергије могле да носе најлонске чарапе без икакве сметње.

Коњушница и гаража

Познато је да већ постоје гараже које су конструисане на точковима и које се крећу и смештају према потреби. Међутим, у америчкој држави Конектикету фармери своје гараже преносе и у поља, где им служе чак и као коњушнице ако их задеси невреме.

Црепови од челика

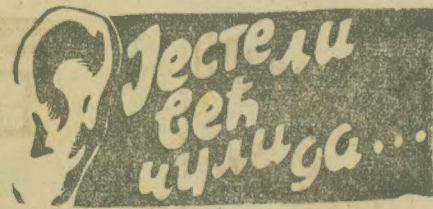
У Француској се производе челични црепови разне величине, па чак и толики да један замењује 16 до 24 обична црепа. Десет пута лакши од земљане ћерамике, цреп се брзо и лако поставља на дрвене или металне пречаге у које су претходно избушени отвори. Црепови се праве од челичних табли дебљине 8/10 милиметара, а премазани су бојом која се жели.

Електрични »нос«

Недавно је један амерички професор конструисао врло прецизан апарат помоћу кога се може измерити и најмања количина неких примеса у ваздуху. Њима се мере и промене електричних величина. Помоћу тог апарата и прибора којим данас располаже савремена наука могу бити лако одређене промене у ваздуху. Тако је научницима пошло за руком да одреде присутност камфора или шпиритуса у ваздуху иако га је ваздух садржао свега 1:10.000.000.

ЗГРАДА ЗА ПАРКИРАЊЕ АУТОМОБИЛА

Већ за неколико месеци биће завршена прва зграда за паркирање кола у Паризу. Она ће имати 20 спратова а налазиће се у простору између Опере и станице Сен-Лазар. Ту ће се кола пребацивати с места на места и у дизалице механичким путем, помоћу огромних клешта. Предвиђено је да се кола ту и оправљају. Препоруку ове гараже је у томе што за целу изградњу није потребан велики простор, кога данас и иначе нема у градовима.

... француски и амерички технолози почели су да израђују хартију од најлона, која над обичном хартијом има многа предимства: не цепа се, није осетљива на влагу и дејство већине хемикалија, а усто је погодна за разне облике штампе.

...у земљама Далеког Истока, где је пуштање змајева омиљена забава не само деце већ и одраслих, често се приређују борбе змајева у ваздуху. За такве борбе припремају се нарочито змајеви, код којих је део ужета уз сам змај натопљен мешавином лепка и иситњеног стакла. Вештим маневрисањем противници покушавају да тим стаклом пресеку један другог ужуе.

...за кумис, алкохолно пиће које се справља од кобиљег млека, знали су, према Херодоту, још стари Скити.

...висина плиме различита је у разним морима: на Балтичком Мору она износи свега неколико сантиметара, у Ламаншу 15 метара, а на ушћу реке Мали Кодијак у Канади и 20 метара.

...Курилска Острва добила су име по руској речи „курит“ — пушити се, због активног вулканског карактера ове острвске групе.

Водоравно: 1) слово латинице; 2) врста дрвета; 3) уводни одељак; 4) страна женског име; 5) енглески морепловац из 19 века; 6) град у Италији; 7) драма од Ибзена; 8) ономатопеја лављега; 9) личност из романа Добрице Ђосића „Корени“; 10) место у Војводини; 11) страна мушког име; 12) руски баснописац (19 век); 13) бог љубави у грчкој митологији; 14) део коњске опреме; 15) женски шешир са обојеним ободом; 16) једноцифрени број; 17) мрк; 18) лична заменица; 19) град у Швајцарској; 20) француски књижевник („Три мускетара“); 21) сфера.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

Усправно: 1) Херцеговац; 2) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 3) део килограма; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

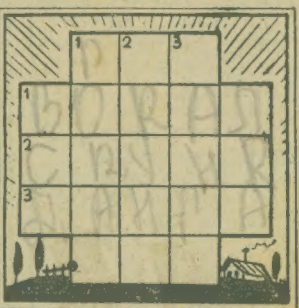
НЕВИДЉИВИ ПТЕЖ

Шта је ово? Вековатно нека модерничка слика. Али, иза ових измешаних облика крије се један птеж. Да би се он указао, потребно је у-

зети оловку и зацртати сва поља обележена тачкицама.

И ВОДОРАВНО И УСПРАВНО

1) самогласник; 2) северно-америчка звер из породице кума; 3) личност из индуског епоса „Махабхарата“; 4) историско место у Русији; 5) наша река; 6) мушко име; 7) узвик при журњу; 8) усамљен; 9) област у Јужноафричкој Унији; 10) једно превозно средство; 11) страна женског име; 12) стил у пливању; 13) пристаниште у Бугарској; 14) предмет у сложеницама са значењем бивши, некадашњи; 15) љубак; 16) мера за тежину; 17) део зграде; 18) узвик.

ДАШТО МИ ТУ ДАШТО

1) Ко има шест ногу а иде само на четири?
2) Куд иде дете кад наврши четврту годину?

3) Коло води мајка с два сина и једном ћерком. Један син седи на вучице, други жито вуче, шћерца вино точи, а мајка воду лијева?
4) Кад видиш онда га не видиш, а кад не видиш онда га видиш?

КРУГ ШТО СТВРА ПУН ДЕП ПАРА

Држећи водоравно ову слику, крећите је кружно један минут, правећи мале кругове. После једног минута а често и пре, из средине слике почеће да изири сребрни новац!

Али, не радујте се сувише рано. Нажалост, то је само

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

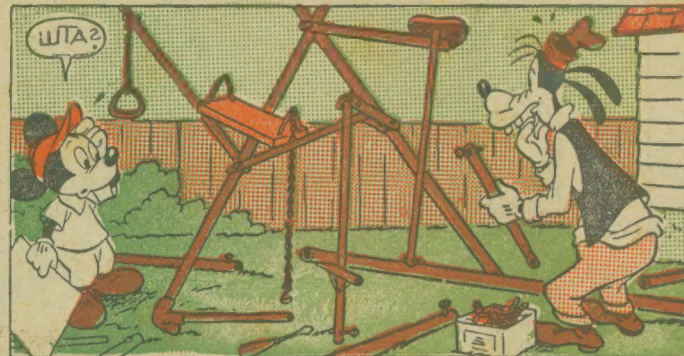
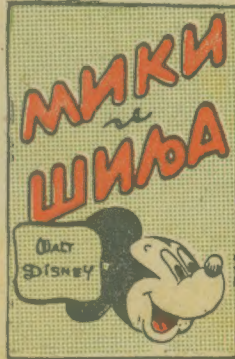
Положите врх добро заострене прне оловке на тачку код броја 1, па повуците линију до тачке код броја 2,

и тако редом док не стигнете до 48. Добитете један леп цртеж.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Пула; 5) комета; 7) Алзас; 8) д; 10) ринг; 11) ера; 12) иза; 13) спев; 14) Ш(е)ноа; 15) клима; 16) Вериге; 18) „Пеко“; 19) шикана; 21) матер; 22) ни; 24) Анет; 25) Ита; 28) тт; 27) слон; 28) е; 29) Емона; 30) „Корени“; 32) бора.

Усправно: 1) позна; 2) Умар; 3) лес; 4) ат; 5) клизав; 6) адресе; 7) ариш; 8) Јава; 11) епитог; 13) сликар; 15) крекет; 17) епитет; 19) Шанте; 20) Антони; 21) Мате; 23) нана; 25) Илона; 27) смер; 29) Еро; 31) Об.

„ЉУБИТЕЉ” КЊИГА

Један пријатељ посети Пајо и зачуди се што види читаве гомиле књига у свим собама: на полу, по столовима и столицама, на креденци...

— Кад имаш толике књиге, зашто не набавиш орман, па да их у њему лепо распоредиш? — упита за пријатељ.

— Орман? — зачуди се Паја. — Зар негде и орман дају на читање?

ПУСТА ЖЕЉА

Слонче: Мама, ја бих хтео да се играм као мјумини!

НИКАД ЗАДОВОЉНА

— Пајо, немој бити са мном толико љубазан на јавном месту! — опомиње га Пата.

— Зашто?
— Мислиће људи да ти нисам ништа!

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Какава је то оса шљиварица?
Шта је чагатај?
Ко су били Чичимеки?
Где се налази Делта Амакуро?

ОДГОВОРИ

ОСА ШЉИВАРИЦА је штеточина на шљивама. За време цветања појави се оса, која у цвету снесе по једно јаје. После неког времена с дрвета падне плод са развијеном ларвом. Ларва се зачује у земљи да би презимила. У крајевима где је свињогојство развијено, свиње преко зиме, ријући земљу по шљивама, уништавају велику ларву.

ЧАГАТАЈ је назив за источну групу турских језика. Потиче од имена Чингисханова сина. Осим правога чагатајског језика, којим се говори у Бухари, Хиџи и Коканду, тако се називају и остала турска наречја у Туркестану. За време Тимурових наследника, он се у 15 веку развио као књижевни језик којим су писали песник Неваи (око 1440—1502) и Бабул (1483—1530), оснивач монголске династије у Индији.

ЧИЧИМЕКИ су стари народ који је живео у Мексику. Они су били претходници Астека, који су себе називали правим Чичимецима, а то је био и почасни назив за астечке владаре. Чичимечка епоха трајала је до 1430 године. Из те епохе сачувало се много грађевина и других споменика (фреске, мозаици, посуђе, резбарија и дрвни, златарски предмети итд.).

ДЕЛТА АМАКУРО је територија која се налазила на североистоку јужноамеричке републике Венецуеле, у делти реке Оринока. Њена површина износи око 40 хиљада квадратних километара, а на том простору живи мали број становника, нешто око 25.000, од чега су половина Индијанци. Земљиште је влажно, а клима нездрава. Домораци се највише баве риболовом.

КАДУК СТАНКО

ПО РОМАНУ
Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

